

Dansk udgave

Retsforskrifter

Indhold

I Retsakter, hvis offentliggørelse er obligatorisk

.....

II Retsakter, hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk

Kommissionen

2003/382/EF:

- ★ **Kommissionens beslutning af 8. december 1999 om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 81 (Sag IV/E-1/35.860-B Sømløse stålrør)** (meddelt under nummer K(1999) 4154) ⁽¹⁾ 1

2003/383/EF:

- ★ **Kommissionens beslutning af 2. oktober 2002 om statsstøtte C 44/01 (ex NN 147/98) som Tyskland har ydet til fordel for Technische Glaswerke Ilmenau GmbH** (meddelt under nummer K(2002) 2147) ⁽¹⁾..... 30

II

(Retsakter, hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 8. december 1999

om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 81

(Sag IV/E-1/35.860-B Sømløse stålrør)

(meddelt under nummer K(1999) 4154)

(Kun den engelske, den franske, den italienske og den tyske udgave er autentiske)

(EØS-relevant tekst)

(2003/382/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af traktatens artikel 85 og 86 ⁽¹⁾, senest ændret ved forordning (EF) nr. 1/2003 ⁽²⁾, særlig artikel 3 og 15,

under henvisning til Kommissionens beslutning af 20. januar 1999 om at indlede proceduren i denne sag,

efter at have givet de deltagende virksomheder lejlighed til at udtale sig om Kommissionens klagepunkter,

efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFREMSTILLING

A. Proceduren

(1) I henhold til Kommissionens beslutning af 25. november 1994 foretog tjenestemænd i Kommissionen og repræ-

sentanter for de berørte medlemsstaters konkurrencemyndigheder den 1. og 2. december 1994 kontrolundersøgelser efter artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 17 hos en række virksomheder, bl.a. British Steel plc, Mannesmannröhren-Werke AG og Vallourec SA, som denne beslutning er rettet til. Kommissionen ønskede at undersøge, om der forelå en overtrædelse af EF-traktatens artikel 85 (nu artikel 81).

(2) Efter en anmodning i henhold til artikel 8, stk. 3, i protokol 23 til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (i det følgende benævnt »EØS-aftalen«) foretog repræsentanter for EFTA-Tilsynsmyndigheden kontrolundersøgelser samtidig for at fastslå, om der forelå en overtrædelse af EØS-aftalens artikel 53.

(3) EFTA-Tilsynsmyndigheden besluttede den 6. december 1995 at overlade Kommissionen sagen i henhold til artikel 10, stk. 3, i protokol 23 til EØS-aftalen, idet den mente, at de dokumenter, der blev fundet ved kontrolundersøgelserne, viste, at der var tale om påvirkning af samhandelen inden for Fællesskabet.

(4) Fra september 1996 til december 1997 blev der i henhold til artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 17 foretaget yderligere kontrolundersøgelser hos Vallourec SA, Dalmine SpA og Mannesmannröhren-Werke AG. Senere fik samtlige virksomheder, som denne beslutning er rettet til, tilsendt begæringer om oplysninger i henhold til artikel 11 i forordning nr. 17.

(5) Da Dalmine SpA, Siderca SAIC og Groupe Techint afslog at give visse af de ønskede oplysninger, vedtog

⁽¹⁾ EFT 13 af 21.12.1962, s. 204/62.

⁽²⁾ EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1.

Kommissionen den 6. oktober 1997 en beslutning rettet til disse virksomheder i henhold til artikel 11, stk. 5, i forordning nr. 17. Siderca SAIC og Dalmine SpA indklagede denne beslutning for De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans. Dalmine SpA's klage blev klart afvist ved kendelse af 24. juni 1998.

- (6) Mannesmannröhren-Werke AG afslog også at give en række af de ønskede oplysninger. Kommissionen vedtog derfor den 15. maj 1998 en beslutning rettet til denne virksomhed i henhold til artikel 11, stk. 5, i forordning nr. 17.
- (7) Den 20. januar 1999 sendte Kommissionen en klagepunktsmeddelelse til de virksomheder, som denne beslutning omfatter, samt til Siderca SAIC og Tubos de Acero de México SA.
- (8) Virksomhederne fik fra den 11. februar til den 22. april 1999 adgang til de dokumenter, som Kommissionen har samlet i denne sag. Ved brev af 11. maj 1999 sendte Kommissionen desuden kopier af beslutningerne om kontrolundersøgelserne i november 1994 til de virksomheder, som ikke var omfattet af beslutningerne, og som derfor ikke havde haft adgang til dem.
- (9) Efter at have svaret skriftligt på klagepunktsmeddelelsen deltog alle de virksomheder, som denne beslutning er rettet til, i høringen den 10. juni 1999.

B. Parterne

1. Mannesmannröhren-Werke AG

- (10) Mannesmannröhren-Werke AG (i det følgende benævnt »MRW«) er en tysk virksomhed, hvoraf Mannesmann AG ejer 79 %. Sidstnævnte selskab er et tysk konglomerat, der driver virksomhed inden for maskinkonstruktion til forarbejdningsindustrierne, informationsteknologi, elektronik, fremstilling af dele til biler, produktion, forarbejdning og afsætning af stålprodukter samt levering af tjenester i tilknytning hertil. De øvrige 21 % af MRW ejes af den tyske stålproducent Thyssen Stahl AG. MRW er holdingselskab for hele Mannesmanns rørproduktion. MRW driver virksomhed inden for rørproduktion, fremstilling af basismaterialer til rørproduktion samt stålforarbejdning.
- (11) Inden for rørproduktionen har MRW kapitalandele i følgende selskaber: Mannesmannrohr GmbH (100 %), Mannesmannröhren-Werke Sachsen GmbH (100 %), Mannesmann SA — Brasilien (76 %), Mannesmann Sümerbank Boru Endüstrisi TAS — Tyrkiet (60 %), Europipe GmbH (50 %), MHP Mannesmann-Hoesch Präzisrohr GmbH

(50 %), Röhrenwerk Gebr. Fuchs GmbH (50 %), International Drill Pipe Assembly SA (49 %) og DMV Stainless BV (33,33 %). Desuden ejer MRW hele kapitalen i Mannesmann Handel GmbH, der varetager Mannesmann-koncernens rørdistribution og handel.

- (12) MRW's aktiviteter inden for sømløse rør blev pr. 1. oktober 1997 overdraget til Vallourec & Mannesmann Tubes, hvor MRW ejer 45 % af kapitalen.
- (13) Efter overtagelsen af Usinors andel i Vallourec SA kontrollerer MRW sidstnævnte selskab. MRW havde i 1998 en omsætning på 4 570 mio. DEM (ca. 2 321 mio. EUR).

2. Vallourec SA

- (14) Vallourec SA (i det følgende benævnt »Vallourec« og undertiden betegnet »VLR« i dokumenterne) er en fransk virksomhed. Vallourec driver gennem sit datterselskab, Valtubes, virksomhed inden for produktion og forarbejdning af rør og tilsvarende produkter, ligesom det gennem datterselskabet Sopretac fremstiller og forarbejder andre jernholdige metaller. Valtubes' største datterselskaber er Vallourec Industries, Valti, Vallourec Précision Étiage, Vallourec Précision Soudage, Valinox Welded, DMV Stainless BV (33,33 %), Vallourec Oil & Gas, International Drill Pipe Assembly SA (51 %), Tubular Industries Scotland Ltd og Valmont. Vallourec havde i 1998 en omsætning på 14 867 mio. FRF (ca. 2 252 mio. EUR).

- (15) Den 3. juni 1997 godkendte Kommissionen MRW's overtagelse af Vallourec SA og sammenlægningen af MRW's og Vallourecs produktion af sømløse rør. Den 1. oktober 1997 blev disse aktiviteter overdraget til Vallourec & Mannesmann Tubes, hvor Vallourec ejer 55 % af kapitalen.

3. British Steel Limited

- (16) Som følge af fusionen mellem British Steel plc og Koninklijke Hoogovens NV den 6. oktober 1999 blev British Steel plc et helejet datterselskab af Corus Group plc. Det medførte en ændring af dets navn og juridiske form. Den 8. oktober 1999 blev British Steel plc således til British Steel Limited (i det følgende benævnt »BS«). BS er en af Europas største stålproducenter. Selskabet driver først og fremmest virksomhed inden for produktion og distribution af EKSF-produkter, men fremstiller også svejsede rør. Indtil 1995 fremstillede BS også varmvalsede og færdigbearbejdede sømløse rør. I dag beskæftiger BS sig kun med afsætning af sømløse rør via sit datterselskab Tubular Supply Services Limited (TSSL) og kold-

bearbejdning af rør via sit datterselskab Cold Drawn Tubes Limited. BS havde i 1998 en omsætning på 6 228 mio. GBP (ca. 9 207 mio. EUR).

4. Dalmine SpA

- (17) Dalmine SpA (i det følgende benævnt »Dalmine«) var datterselskab af Ilva (Italiens største stålproducent) og producerede sømløse rør, men blev den 27. februar 1996 overtaget af Siderca SAIC's datterselskab, Techint BV. Foruden Dalmine driver også Techint-koncernens selskaber Siderca SAIC (Argentina) og Tubos de Acero de México SA (Mexico) (i det følgende benævnt »Tamsa«) virksomhed inden for sømløse rør. Disse tre selskaber går under fællesbetegnelsen DST Pipes. De producerer tilsammen over 2 millioner tons stålør. Tamsa er specialiseret i OCTG (Oil Country Tubular Goods, se betragtning 29), som også tegner sig for størstedelen af Siderca SAIC's produktion, medens Dalmine er specialiseret i produktion af ledningsrør og mekaniske rør. Dalmine producerer og sælger hovedsagelig sømløse rør, men fremstiller også svejsede rør med lille diameter gennem sit datterselskab Tubificio di Piombino srl. Dalmines produktionskapacitet for sømløse rør er på 930 kt om året. Dalmine havde i 1998 en omsætning på 1 300 082 mio. ITL (ca. 669 mio. EUR).

5. Sumitomo Metal Industries Limited

- (18) Den japanske virksomhed Sumitomo Metal Industries Limited (i det følgende benævnt »SMI«) hører til de tyve største stålproducenter i verden. Den fremstiller både svejsede og sømløse stålør og er Japans største producent af sømløse rør. SMI havde i 1998 en omsætning på 1 469 418 mio. JPY (ca. 10 505 mio. EUR).

6. Nippon Steel Corporation

- (19) Den japanske virksomhed Nippon Steel Corporation (i det følgende benævnt »NSC«) er verdens næststørste stålproducent. Den fremstiller både svejsede og sømløse stålør. NSC havde i 1998 en omsætning på 1 975 062 mio. JPY (ca. 13 489 mio. EUR).

7. Kawasaki Steel Corporation

- (20) Den japanske virksomhed Kawasaki Steel Corporation (i det følgende benævnt »KSC«) hører til de femten største stålproducenter i verden og fremstiller både svejsede og sømløse stålør. KSC havde i 1998 en omsætning på 836 240 mio. JPY (ca. 5 711 mio. EUR).

8. NKK Corporation

- (21) Den japanske virksomhed NKK Corporation (i det følgende benævnt »NKK«) hører til de ti største stålproducenter i verden og fremstiller både svejsede og sømløse stålør. NKK havde i 1998 en omsætning på 1 013 636 mio. JPY (ca. 6 923 mio. EUR).

C. Markedet

1. Stålør generelt

- (22) Sektoren for stålør omfatter en lang række forskellige rør til mange anvendelsesformål, og de fremstilles efter forskellige produktionsmetoder.
- (23) Afhængigt af produktionsmetoden skelner man mellem:
- sømløse stålør, som fremstilles på grundlag af massive emner, der gennembøres og strækkes under varmebehandling og uden metaltab
  - svejsede stålør (på langs eller på tværs), som fremstilles på grundlag af flade produkter, der formgives og svejdes. De kan opdeles i rør med stor diameter (udvendig diameter på mindst 406,4 mm) og rør med lille eller middel diameter (udvendig diameter på under 406,4 mm).
- (24) I de sidste 25 år har de sømløse rør gradvis mistet betydning til fordel for svejsede rør set i forhold til den samlede rørproduktion og det samlede rørforbrug. I 1960 udgjorde de svejsede rør 52 % af stålørproduktionen på verdensplan, medens de nu tegner sig for 68,5 %. Der er således sket en udskiftning, som blandt andet kan forklares med den teknologiske udvikling inden for produktionen af svejsede rør, der med lavere produktionsomkostninger kan opfylde de krav, som hidtil kun har kunnet opfyldes af sømløse rør. Det har dog vist sig, at udskiftningsprocessen har nået sin grænse, idet der til bestemte formål kun kan anvendes sømløse rør (meget høje tryk, stor hårdhed, varmebestandighed).

2. Krisen i stålindustrien

- (25) EU's stålmarked har siden 1970'erne befundet sig i en langvarig og alvorlig krisesituation, som især har været kendetegnet ved den vedvarende nedgang i efterspørgslen og det voldsomme prisfald. Disse markedsvilkår har skabt alvorlige problemer med overkapacitet, ringe udnyttelse af anlæggene og priser, der ikke kan dække alle produktionsomkostningerne og sikre virksomhedernes rentabilitet. Krisen på stålmarkedet har ikke blot ramt EKSF-industrien, men også stålsektorer uden for EKSF, blandt andet de rør, som denne beslutning ved-

rører. For at imødegå denne krisesituation vedtog Kommissionen fra 1977 til 1988 i henhold til EKSF-traktaten en række mere eller mindre stramme ordninger for produktions- eller leveringskvoter samt foranstaltninger vedrørende priserne og udenrigshandelen.

(26) For EU's vedkommende er der siden 1980 foretaget en kraftig omstrukturering af produktionen for at tilpasse kapaciteten efter de skiftende markedsf forhold. Indtil udgangen af 1990 var produktionskapaciteten for sømløse rør blevet nedbragt med ca. 20 %. Mellem 1988 og 1991 blev over 20 000 arbejdspladser nedlagt inden for denne sektor. Siden begyndelsen af 1991 har den kraftige forværring i produktionsforholdene i Fællesskabet kombineret med en voksende import givet anledning til drastiske beslutninger om en fortsat nedskæring af kapaciteten til det strengt nødvendige og lukning af flere produktionsanlæg i Tyskland, Italien og Det Forenede Kongerige.

(27) I 1972 indgik Kommissionen som led i sine kommercielle kriseforanstaltninger en aftale med den japanske regering om frivillig eksportbegrænsning. Efter anmodning fra det japanske ministerium for industri og udenrigshandel (MITI) indgik de seks japanske producenter (hvoraf de fire er omfattet af denne beslutning) i 1975 en aftale om eksportkvoter for stålprodukter til Fællesskabet. I 1978 indgik Kommissionen som led i sin krisep lan af 1977 en aftale med MITI for at nå frem til en prisordning, der skulle forhindre uro på EU-markedet, og for at sikre de traditionelle handelsstrømme⁽³⁾. Selv om denne aftale specielt vedrørte EKSF-produkter, indeholdt den også en bestemmelse om, at de to parter skulle bestræbe sig på at forhindre uro på markederne for den primære stålforarbejdning (herunder rør). Aftalen af 1978 blev videreført indtil 1987. I henhold til en aftale mellem Kommissionen og MITI blev sidstnævntes godkendelse af de japanske virksomheders kvoteaftale forlænget indtil 1990.

3. Produktmarkederne

(28) De produkter, som denne sag vedrører, er sømløse rør af kulstofstål (altså eksklusive rustfrie stålør) og især rør til olie- og gasindustrien, der tegner sig for mellem 40 %

og 50 % af forbruget af sømløse rør⁽⁴⁾. I en oliebrønd skal kulbrinte eller gas kunne ledes fra det sted, hvor den dannes, dvs. mellem 2 000 m og 5 000 m under jorden, op til jordoverfladen (onshore) eller vandoverfladen (offshore), hvorfra den transporteres videre til forarbejdningsanlæggene. Blandt de sømløse rør, der anvendes inden for denne industrigren, skal nævnes to hovedkategorier:

a) Borerør (OCTG)

(29) Borerør kaldes i almindelighed OCTG-rør (Oil Country Tubular Goods). OCTG-rør omfatter glatte og gevindskårne rør (standard- eller »premium«-gevind). De har specielle egenskaber afhængigt af de forskellige færdigbehandlings- og kontrolprocesser (varmebehandling, ultralydkontrol, hydrostatisk trykforsøg, indvendig og udvendig beklædning). I beslutningen om Mannesmann/Vallourec⁽⁵⁾ fastslog Kommissionen, at der fandtes to forskellige produktmarkeder inden for OCTG-rør:

— foringsrør (casings) og produktionsrør (tubings). De førstnævnte anvendes til afstivning af borebrøndens vægge (de skal kunne modstå de meget store tryk, der opstår ved jordbevægelser), medens de sidstnævnte anvendes til at lede olie eller gas op til overfladen. Der findes kun en standard for forings- og produktionsrør på verdensplan (API 5 CT). Langt størstedelen af disse rør er sømløse, selv om man til visse foringsrør også kan anvende svejdede rør

— borerør (drill pipes). Disse rør anvendes til boreredskabet og skal dels give dette en roterende bevægelse, dels sikre cirkulation i boreslammet. De samles med højtudviklede specialgevind, der skal kunne modstå træk- og vridningspåvirkninger og være vandtætte. Der findes kun en standard for disse rør på verdensplan (API 5 D), og der kan kun anvendes sømløse rør.

(30) På grundlag af de oplysninger, Kommissionen er i besiddelse af, mener den, at denne markedsafgrænsning også gælder i den foreliggende sag.

(31) OCTG-rør kan sælges uden gevind (glatte rør, der også er defineret i API-standard) eller med gevind. Gevindene fremstilles ofte på den samme fabrik eller i hvert fald af den samme virksomhed som rørene. Man taler i så fald om »mill-joint«. Undertiden fremstilles gevindene på et gevindværksted, der er helt adskilt fra rørproduktionen, og man taler i så fald om »shop-joint«, som er det hyppigst forekommende i USA, men der findes også gevindværksteder i Det Forenede Kongerige.

⁽⁴⁾ Kilde: BS' svar på Kommissionens begæring om oplysninger af 26.8.1997.

⁽⁵⁾ Kommissionens beslutning af 3. juni 1997 i sag IV/M.906 (EFT C 238 af 5.8.1997, s. 15).

⁽³⁾ 12. almindelige beretning om De Europæiske Fællesskabers virksomhed, s. 453.

(32) OCTG-rør kan samles med standardgevind (normalt kaldet API) eller specialgevind (normalt kaldet »premium«-gevind, der almindeligvis er patentbeskyttede). I modsætning til standardgevind, der ikke er helt vandtætte (gevindet indebærer en naturlig lækagerisiko, idet det ikke kan holdes tæt i længere tid med det fedtstof, der påsmøres ved monteringen), er »premium«-gevind absolut tætte og hindrer enhver risiko for lækage. Der findes flere »premium«-gevind: VAM (der benyttes af Vallourec, SMI og BS), NS-CC (der benyttes af NS), Fox (der benyttes af KSC), NK 3SB (der benyttes af NKK), Antares (der benyttes af Dalmine) og BDS (der benyttes af MRW).

(33) Rør med standardgevind tegner sig for ca. 55 % af den samlede omsætning af OCTG-rør for de virksomheder, som denne beslutning er rettet til. Heraf afsætter de 17 % i Fællesskabet (jf. bilag 2), hvor »premium«-gevinde har været de mest anvendte siden sidste halvdel af 1980'erne.

b) Ledningsrør (linepipes)

(34) Rør til transport af olie og gas over korte eller længere strækninger betegnes normalt ledningsrør. Disse rør skal være meget faste og hårde, varme-, kulde- og rustbestandige samt være svejselige. I ovennævnte beslutning om Mannesmann/Vallourec fastslog Kommissionen, at disse rør udgør et særskilt produktmarked. På grundlag af de oplysninger, Kommissionen er i besiddelse af, mener den, at denne markedsafgrænsning også gælder i den foreliggende sag. Inden for dette produktmarked skelner man mellem »projektledeledningsrør«, der skal opfylde bestemte specifikationer og anvendes til bestemte projekter, og »handelsledningsrør«, der er standardiserede og sælges som lagervarer. Projektledeledningsrør tegner sig for ca. 45 % af den samlede omsætning af sømløse ledningsrør for de virksomheder, som denne beslutning er rettet til. Heraf sælger de 31 % i Fællesskabet (jf. bilag 2).

4. De geografiske markeder

(35) I ovennævnte beslutning om Mannesmann/Vallourec fastslog Kommissionen, at markedet for OCTG-rør måtte anses for at være et verdensmarked i betragtning af, at transportomkostningerne er ubetydelige i forhold til prisen, at der kun findes en enkelt standard på verdensplan for hver af disse rørtyper (API 5 CT for forings- og produktionsrør og API 5 D for borerør), og at handelen mellem Europa og den øvrige verden er betydelig. På grundlag af de oplysninger, Kommissionen er i besiddelse af, mener den, at denne markedsafgrænsning også gælder i den foreliggende sag.

(36) Med hensyn til ledningsrør fastslog Kommissionen i Mannesmann/Vallourec-beslutningen, at det geografiske marked omfattede mindst det europæiske marked i betragtning af, at transportomkostningerne ikke er væsentlige, at markedsintegrationen er betydelig, og at priserne ikke varierer fra det ene land til det andet. På grundlag af de oplysninger, Kommissionen er i besiddelse af, mener den, at denne markedsafgrænsning også gælder i den foreliggende sag.

5. Udbud

a) Produktion og udenrigshandel

(37) Som det fremgår af bilag 1, har Fællesskabet verdens største produktion af sømløse rør. Det eksporterer ca. 45 % af sin produktion og er dermed verdens største eksportør tæt fulgt af Japan og Latinamerika.

(38) Inden for Fællesskabet fremstilles der sømløse rør i seks lande, og Tyskland, Italien og Frankrig varetager tilsammen 85 % af Fællesskabets produktion.

(39) OCTG-rør og ledningsrør tegner sig for ca. 50 % af den samlede produktion af sømløse rør på verdensplan.

(40) Den geografiske fordeling af leverancerne af sømløse OCTG-rør fra de virksomheder, som denne beslutning er rettet til, fremgår af bilag 3. Den største aftager er Kina (27 %) efterfulgt af Europa (20 %), Mellemøsten (10 %) og Fjernøsten (10 %).

(41) Den geografiske fordeling af leverancerne af sømløse ledningsrør fra de virksomheder, som denne beslutning er rettet til, fremgår af bilag 4. Den største aftager er Europa (26 %) efterfulgt af Fjernøsten (24 %), Nordamerika (13 %) og Mellemøsten (12 %).

b) De største producenter

(42) Standardrør og rør af højere kvalitet fremstilles i de samme valseværker og på de samme maskiner og undergår derefter en bestemt færdigbehandling, der afhænger af deres endelige anvendelsesformål: gevindskæring, specialsamling, varmebehandling, formgivning, strækning. De største producenter opererer på samtlige produktmarkeder (MRW-Vallourec, Techint-koncernen, SMI, NSC, NKK, KSC og US Steel). Andre producenter har specialiseret sig i nogle af disse markeder.

c) Udvikling i produktionskapaciteten

(43) Fra 1975 til 1994 steg produktionskapaciteten for sømløse rør på verdensplan med 20 %. Udviklingen var dog ikke den samme i de forskellige geografiske områder. I Vesteuropa og USA steg kapaciteten fra 1975 til 1980, hvorefter den faldt gradvis, hvilket fortsat er tilfældet. I Japan steg kapaciteten fortsat indtil 1985, hvorefter den begyndte at falde. I Central- og Østeuropa har produktionskapaciteten stort set været konstant siden 1975. Endelig er produktionskapaciteten fortsat steget i Asien og Latinamerika, og der er derfor sket en geografisk forskydning af udbuddet.

(44) Udviklingen i udbuddet af sømløse rør er nært knyttet til udviklingen på oliemarkedet. Sidst i 1970'erne steg efterspørgslen efter olieledninger således kraftigt på verdensplan. Dette gav anledning til opførelse af nye rørvalseværker i Japan, Kina og Sovjetunionen, der blev sat i gang midt i 1980'erne. Da efterspørgslen faldt kraftigt fra 1982, opstod der en krise inden for industrien, og det blev nødvendigt at foretage kapacitetsnedskæringer.

(45) For øjeblikket er der overkapacitet på verdensplan, som ifølge visse kilder udgør 40 %. Dette bekræftes af de svar, som de virksomheder, denne beslutning er rettet til, afgav på Kommissionens begæring om oplysninger efter artikel 11 i forordning nr. 17.

6. Efterspørgsel

(46) Fra 1960 til 1980 voksede forbruget af sømløse rør på verdensplan med konstant 5 % om året (undtagen i 1975). Efter 1980 begyndte det at aftage og ligger nu en smule højere end i 1960 og skulle ifølge visse kilder blive stabilt i fremtiden.

(47) Efterspørgslen er præget af kraftige konjunkturudsving, der afhænger af udsvingene på oliemarkedet. Ifølge Kommissionens stålprognose for første halvår 1999 og for hele 1999⁽⁶⁾ er den særdeles positive udvikling inden for sektoren for stålør i 1997 og indtil første halvår 1998 for eksempel blevet efterfulgt af en kraftig forringelse ved udgangen af 1998, hvilket blandt andet skyldes, at efterspørgslen inden for oliesektoren faldt drastisk, og at der ikke blev gennemført nye projekter for anlæg af rørledninger.

(48) De største forbrugere af OCTG-rør og ledningsrør er olieeftersøgnings- og udvindingselskaber, der generelt køber deres rør ved internationale udbud.

(49) Forbruget af sømløse OCTG-rør udgør på verdensplan 5,1 millioner tons om året, og det samme gælder forbruget af sømløse ledningsrør⁽⁷⁾.

(50) Forbruget af sømløse OCTG-rør i Fællesskabet som helhed samt i Tyskland, Frankrig, Italien og Det Forenede Kongerige fremgår af følgende tabel:

(kt)

Sømløse OCTG-rør	Forbrug — gennemsnit for 1990-1995
Tyskland	14
Frankrig	8
Italien	84
Det Forenede Kongerige	136
Fællesskabet	289

Kilde: Udarbejdet på grundlag af tal fra virksomhederne og oplysninger om udenrigshandelen.

(51) Forbruget af sømløse ledningsrør i Fællesskabet som helhed samt i Tyskland, Frankrig, Italien og Det Forenede Kongerige fremgår af følgende tabel:

(kt)

Sømløse ledningsrør	Forbrug — gennemsnit for 1990-1995
Tyskland	10
Frankrig	29
Italien	119
Det Forenede Kongerige	70
Fællesskabet	289

Kilde: Udarbejdet på grundlag af tal fra virksomhederne og oplysninger om udenrigshandelen.

⁽⁶⁾ EFT C 24 af 29.1.1999, s. 2.

⁽⁷⁾ Kilde: De italienske konkurrencemyndigheders afgørelse nr. 3630 (C 2311), Techint Finanziaria — Siderca/Dalmine. Konkurrencemyndighedernes rapport nr. 7-1996, s. 55.

- (52) Forbruget i Det Forenede Kongerige udgør således ca. 35 % af Fællesskabets forbrug af sømløse OCTG-rør og ledningsrør.

D. Europa-Japan-klubben

- (53) De dokumenter, som Kommissionen kopierede under kontrolundersøgelsen den 1. december 1994, viste, at der mellem de europæiske og japanske producenter af sømløse stålrør havde været holdt møder under betegnelsen Europa-Japan-klubben. De vedrørte også de såkaldte »Fundamentals«, der tilsyneladende regulerede forbindelserne mellem disse producenter. Under en kontrolundersøgelse den 17. september 1996 i henhold til artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 17, afgav Vallourec en skriftlig erklæring som svar på de spørgsmål, Kommissionens repræsentanter havde stillet med hensyn til citaterne »Club Europe/Japon« (Europa-Japan-klubben) og »Fundamentals«. Denne erklæring omfattede en beskrivelse af aftalens grundlæggende regler (»Fundamentals«), de berørte produkter, aftalens varighed samt de praktiske regler for dens anvendelse.
- (54) Erklæringen blev i alt væsentligt bekræftet af BS i dets svar af 31. oktober 1997 på Kommissionens begæring om oplysninger: »[...] In practice, domestic markets were reserved to the local producers in the first instance«⁽⁸⁾ (s. 11932)⁽⁹⁾. Disse udsagn blev underbygget af de erklæringer, som flere af Dalmines ledende medarbejdere afgav til statsadvokaten i Bergamo i juni 1995, blandt andet [...], der bekræftede, at han havde deltaget i møderne (s. 8220b 1-29).

1. Aftalens oprindelse

- (55) Europa-Japan-klubben indledte sit arbejde i 1977. Vallourec skriver i sin erklæring:

»Ces échanges ont commencé après la chute du marché de 1977 (postérieure au premier boom pétrolier« (s. 6258)⁽¹⁰⁾.

2. Produkterne, deltagerne og klubbens struktur

a) Produkterne

- (56) Ifølge Vallourecs skriftlige erklæring er de produkter, der er omfattet af de aftaler, som beskrives nærmere i det følgende, sømløse OCTG-rør (API) og projektledningsrør.

b) Deltagerne

- (57) Vallourec (s. 6355), BS (s. 11932), NSC (s. 13547-13549), NKK (s. 14456-14457, 14491-14498), SMI (s. 14176-14177) og KSC (s. 14605) anførte i deres svar på Kommissionens begæring om oplysninger, at klubbens medlemmer var de europæiske virksomheder BS, Dalmine, Mannesmann og Vallourec og de japanske virksomheder Kawasaki, NKK, Nippon Steel og Sumitomo Metals.

c) Struktur

- (58) Ifølge Vallourecs erklæring holdt klubbens medlemmer møde på følgende tre niveauer:

— ekspertmøder

— direktørmøder

— formandsmøder.

- (59) Opdelingen af disse møder fremgår klart af den tidsplan, »Timetable for OCTG/Linepipe«, som BS fremlagde på mødet den 23. september 1993: europæerne samordner deres stilling på forberedende møder, hvorefter de drøfter den med virksomhederne fra Japan og Latinamerika på de tre niveauer, der er nævnt i betragtning 58⁽¹¹⁾ (s. 4912).

- (60) Møderne i Europa-Japan-klubben fandt sted ca. to gange om året, men ikke med faste mellemrum. Under kontrolundersøgelsen den 17. september 1996 efter artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 17 oplyste Vallourec datoerne for nogle af disse møder fra 1992 til 1994 (14.4.1992 i Firenze, 23.10.1992 i Tokyo, 19.5.1993 i Paris, 5.11.1993 i Tokyo og 16.3.1994 i Cannes) (s. 6358). Dokumenter, der blev kopieret hos Vallourec (s. 15586 og 4350), omhandler møderne i Europa-Japan-klubben i 1989 og 1991.

3. Principper

- (61) Aftalen om OCTG-rør og ledningsrør bygger ifølge Vallourec på tre hovedprincipper:

⁽¹¹⁾ Mødet den 5.11.1993 blev således forberedt på møder mellem de europæiske virksomheder i sommerens løb, møder i de europæiske, japanske og latinamerikanske arbejdsgrupper i efteråret, et møde mellem de europæiske formænd den 23. september (hvor man drøftede dokumentet »paper for president on octg and project linepipe«) og et møde mellem de europæiske og japanske direktører.

⁽⁸⁾ »[...] I praksis var de nationale markeder først og fremmest forbeholdt lokale producenter«.

⁽⁹⁾ De sidetal, der anføres i parentes, svarer til sidetallene i sagsakterne.

⁽¹⁰⁾ »Disse drøftelser begyndte efter forringelsen af markedet i 1977 (efter den første oliekrise)«.

- a) hjemmemarkederne respekteres (»fundamentals«) perché la regola è rigidamente osservata⁽¹³⁾ (s. 8220b, s. 12).
- b) [...]
- c) [...].
- a) »Fundamentals«
- (62) Ifølge Vallourecs erklæring bestod aftalens grundprincip (der i dokumenterne betegnes som »fundamentals«) i, at de forskellige producenters hjemmemarkeder skulle respekteres. Det Forenede Kongerige (offshore) blev betragtet som delvis beskyttet, dvs. at en konkurrent skulle kontakte den lokale producent af rør til olieindustrien, før han afgav tilbud (s. 6257). Dokumentet »entretien BSC« (s. 15596-15599) bekræfter dette princip.
- (63) I svaret på de spørgsmål, der blev stillet under kontrolundersøgelsen efter artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 17 den 22. april 1997, beskriver MRW »fundamentals« således:
- »Mir ist der Begriff »Fundamentals« nur im Zusammenhang mit Verhaltensweisen europäischer und japanischer Hersteller aus der Vergangenheit (dh vor 1.4.1995) bekannt. Nach meiner Kenntnis, handelt es sich bei den »Fundamentals« um eine Übereinkunft betreffend OCTG-Rohre und Project linepipe, die im wesentlichen den Schutz der jeweiligen Heimatsmärkte bezweckte. Dies bedeutete, daß japanische Hersteller in diesen Bereichen nicht in europäischen Märkte vordrängen sollten, während europäische Hersteller nicht nach Japan liefern sollten«⁽¹²⁾ (s. 10990A).
- (64) [...], der fra 1991 til sidst i 1992 var [...] og dernæst blev kommerciel direktør for denne afdeling indtil udgangen af 1994 oplyste i sin erklæring af 1. juni 1995 til statsadvokaten i Bergamo:
- »le gare d'appalto [...] venivano costantemente vinte dalla Dalmine, in quanto nelle riunioni dei club dei produttori (cartelli) che si tenevano due volte l'anno, una volta in Europa ed una volta in Giappone, si stabiliva un gentlemen agreement per il quale ciascun produttore avrebbe avuto diritto di vincere in patria le gare d'appalto, sulla base di una regola internazionalmente accettata per cui, fatta pari a 100 l'offerta dell'operatore nazionale, gli altri operatori si impegnavano ad offrire un prezzo superiore di un tasso variabile tra l'8 e il 10 % ...Se taluno degli operatori, in violazione del patto, sottoquota un concorrente sul mercato domestico, subisce come sanzione minacce di ritorsione tali da ritirare l'offerta, ma ciò non capita
- (65) I det skriftlige svar af 4. april 1997 på det spørgsmål om indholdet i »fundamentals«, Kommissionen stillede under kontrolundersøgelsen den 13. februar 1997, udtaler Dalmine: »esse possano riflettere la posizione dell'industria comunitaria dei tubi in acciaio senza saldatura ... Questa posizione si è sviluppata su due linee: attuazione di un processo di razionalizzazione ...; contatti con l'industria giapponese la cui capacità produttiva superava la domanda. I contatti si riferivano all'esportazione di tubi (specialmente quelli per l'industria petrolifera) in aree diverse dalla CE (quali Russia e Cina) e volgevano anche a limitare l'esportazione di tubi alla CE in seguito alla chiusura degli impianti di British Steel e quindi a proteggere l'industria comunitaria dei tubi senza saldatura«⁽¹⁴⁾ (s. 15099-15101).
- (66) BS udtaler følgende om Europa-Japan-klubben i sit svar af 31. oktober 1997 på Kommissionens begæring om oplysninger: »In practice, domestic markets were reserved to the local producers in the first instance«⁽¹⁵⁾ (s. 11933).
- (67) De såkaldte »fundamentals« nævnes også i Vallourecs interne notat (s. 15591-15594) om et møde den 1. juni 1990 (ifølge Vallourecs interne notat af 24.7.1990) mellem BS og Vallourec:
- »L'analyse de VLR est qu'il ne faut pas ouvrir la porte aux Japs en les favorisant d'un british content. Il faut jouer les fondamentaux à fond, la première démarche étant d'écrire via le pt du Club aux pt Jap pour signa-
- ⁽¹²⁾ »Jeg kender kun begrebet »fundamentals« i forbindelse med de europæiske og japanske producenters tidligere praksis (dvs. før den 1.4.1995). Så vidt jeg ved, er der tale om en aftale om OCTG-rør og projektledningsrør, der fortrinsvis tog sigte på at beskytte de forskellige hjemmemarkeder. Dette betød, at de japanske producenter ikke måtte trænge ind på det europæiske marked inden for disse sektorer, og at de europæiske producenter ikke måtte levere deres produkter til Japan«.
- ⁽¹³⁾ »Ved [...] licitationer blev kontrakterne altid tildelt Dalmine, idet der på producentklubbens møder (karteller), der blev holdt to gange om året, en gang i Europa og en gang i Japan, blev indgået en gentlemen agreement om, at hver producent havde ret til at få tildelt kontrakterne ved licitationer i sit hjemland efter følgende internationalt anerkendt regel: den nationale producents tilbud blev sat til 100, og de øvrige producenter forpligtede sig til at tilbyde en pris, der var mellem 8 % og 10 % højere ... Hvis nogle af producenterne overtræder aftalen og underbyder en konkurrent på dennes hjemmemarked, vil de blive udsat for trusler om repressalier, så tilbuddet må trækkes tilbage; dette sker dog aldrig, fordi reglen overholdes strengt«.
- ⁽¹⁴⁾ »... de kan afspejle situationen inden for sektoren for sømløse stål-rør i Fællesskabet ... Denne situation har udviklet sig efter følgende to hovedlinjer: iværksættelse af en rationaliseringsproces og kontakter med den japanske industri, hvis produktionskapacitet oversteg efterspørgslen. Kontakterne vedrørte eksport af rør (specielt rør til olieindustrien) til områder uden for Fællesskabet (såsom Rusland og Kina) og tog endvidere sigte på at begrænse eksporten af rør til Fællesskabet efter lukningen af British Steels anlæg og dermed at beskytte Fællesskabets industri for sømløse rør«.
- ⁽¹⁵⁾ »I praksis var de nationale markeder først og fremmest forbeholdt lokale producenter«.

ler les implantations des shojas en UK. Il paraît ambitieux d'imaginer que BSC puisse organiser un sharing key en PJ japonais alors que SMI se casse les dents sur ce point depuis de longs mois» ⁽¹⁶⁾ (s. 15598).

c) Opdeling af øvrige markeder

(68) En undersøgelse af leverancerne fra medlemmer af Europa-Japan-klubben viser, at dette princip blev overholdt.

(72) [...].

(73) [...].

SØMLØSE OCTG-RØR OG LEDNINGSRØR

Den lokale producents andel i leverancerne fra BS, Dalmine, MRW, Vallourec, SMI, KSC, NSC og NKK

Bestemmelsessted	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Italien	> 90 %	> 90 %	> 90 %	> 90 %	> 90 %	> 90 %
Tyskland	97 %	91 %	99 %	87 %	92 %	87 %
Frankrig	92 %	82 %	86 %	86 %	84 %	85 %
UK ^(a)	81 %	84 %	78 %	79 %	84 %	78 %
Japan	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Klubben i alt	90 %	88 %	88 %	87 %	91 %	87 %

(74) [...].

(75) [...].

(76) [...].

(77) Dette samarbejde omfattede også konkrete projekter (s. 4283).

4. Leveringskontrakter mellem BS, Vallourec, Dalmine og MRW om glatte rør

Kilde: Virksomhedernes svar på begæringen om oplysninger efter artikel 11.

^(a) Fra 1991 blev Vallourecs, Dalmines og MRW's leverancer af OCTG-rør til Det Forenede Kongerige betragtet som indenlandske leverancer som følge af lukningen af British Steels anlæg.

(69) Det er på baggrund af denne beskyttelse af hjemmemarkederne, at man skal fortolke følgende sætning i Vallourecs interne notat af 20. juni 1994 [...]: »STDM devrait tout de même respecter à peu près le UK en échange de notre protection du Mexique et de l'Argentine, mais dans le reste du monde il essaiera de développer ses ventes au maximum« ⁽¹⁷⁾ (s. 15813).

(78) I forbindelse med beskyttelsen af hjemmemarkederne (»fundamentals«) skabte BS' indstilling af produktionen af varmvalsedede sømløse rør i 1990 et problem med hensyn til »indenlandske« leverancer på det britiske marked. Vallourec og BS indførte således begrebet »fundamentals improved«. I afsnittet »Respect du UK par les japonais« (japanerne skal respektere UK) i referatet af et møde mellem Vallourec og BS den 24. juli 1990 står der følgende:

b) De »særlige markeder«

»MRW est le seul producteur européen qui fasse peur aux japonais et qui puisse donc imposer un respect des »fundamentals improved«. MRW aurait un intérêt à la défense des »fundamentals« sur le UK puisqu'il fournirait une partie des plain end pipes après l'arrêt de Clydesdale ... VLR insiste sur le fait que toute alliance en Europe doit être faite avec une part suffisamment forte pour MRW« ⁽¹⁸⁾ (s. 15586 ff.).

(70) [...].

Mødets konklusion:

(71) [...].

»BS et VLR s'accordent pour dire que ce renforcement de la CEE est jouable et doit aboutir à des »fundamentals improved« qui interdiraient aux japonais l'accès

⁽¹⁶⁾ »VLR's analyse viser, at der ikke må lukkes op for japanerne ved at favorisere dem med »british content«. »Fundamentals« skal overholdes fuldt ud, og det første skridt er at skrive via klubbens formand til de japanske formænd og give meddelelse om shojaernes anlæg i UK. Det er ambitiøst at forestille sig, at BSC kan tilrettelægge en fordelingsnøgle i japanske PJ, når det i flere måneder har været umuligt for SMI«.

⁽¹⁷⁾ »STDM bør alligevel respektere UK til gengæld for vores beskyttelse af Mexico og Argentina, men i den øvrige del af verden skal de forsøge at øge deres afsætning mest muligt«.

⁽¹⁸⁾ »MRW er den eneste europæiske producent, som japanerne er bange for, og som derfor kan forlange, at »fundamentals improved« overholdes. MRW må have interesse i, at »fundamentals« overholdes på det britiske marked, fordi selskabet vil levere en del glatte rør efter lukningen af Clydesdale ... VLR insisterer på, at enhver alliance i Europa skal give MRW en tilstrækkelig stor andel«.

du UK même après que Clydesdale aurait été fermé. PhV ⁽¹⁹⁾ ajoute qu'un respect à 100 % des »fundamentals« en UK est impossible mais que si les exceptions ne dépassent pas 15 000 tonnes par an, la situation sera supportable. BS évoque toutefois la possibilité d'acheter des plain ends à UTM, SIDERCA et TAMSA pour éviter leur concurrence sauvage« ⁽²⁰⁾ (s. 15587).

(79) Efter lukningen af fabrikken i Clydesdale indgik BS kontrakter med nedenstående virksomheder om levering af glatte rør til sit datterselskab TSSL, der varetager varmebehandling og gevindskæring:

— Vallourec (24.7.1991): levering af [...] % af BS' samlede behov (s. 12867 ff.)

— Dalmine (4.12.1991): levering af [...] % af BS' samlede behov (s. 12910 ff.)

— MRW (9.8.1993): levering af [...] % af BS' samlede behov (s. 12948 ff.)

(80) Muligheden for at fordele leverancerne af glatte rør mellem de europæiske producenter og knytte BS' priser og afsætning sammen med de europæiske producenters salg af glatte rør havde allerede været under overvejelse hos Vallourec i marts og i maj 1990 i forbindelse med lukningen af Clydesdale: »... si ... on peut obtenir des Japonais qu'ils n'interviennent pas sur le marché UK, et que le problème se règle entre Européens. Dans ce cas on partagerait effective-ment les tubes lisses entre MRW, VLR et Dalmine. Dans ce scénario II, on aurait probablement intérêt à lier les ventes de VLR à la fois au prix et au volume du VAM vendu par BSC« ⁽²¹⁾ (s. 15624-15625); (ifølge kontrakterne afhang priserne på de glatte rør, som MRW, Vallourec og Dalmine skulle levere til BS, af BS's salgspriser på gevindskårne rør) »MRW/DALMINE/VLR obtiennent que BSC achète ses tubes lisses en priorité aux Européens qui se répartissent

⁽¹⁹⁾ PH Varley, repræsentant for BSC.

⁽²⁰⁾ »BS og VLR er enige om, at denne styrkelse af EF er gennemførlig og skal føre til »fundamentals improved«, der skal forbyde japanerne adgang til det britiske marked, også efter lukningen af Clydesdale. PhV tilføjer, at en 100 % overholdelse af »fundamentals« i Det Forenede Kongerige er umulig, men at situationen vil være holdbar, hvis undtagelserne ikke overstiger 15 000 tons om året. BS nævner dog muligheden af at købe glatte rør hos UTM, SIDERCA og TAMSA for at undgå uhæmmet konkurrence fra deres side«.

⁽²¹⁾ »... hvis vi kan opnå, at japanerne ikke trænger ind på det britiske marked, og at problemet løses mellem de europæiske producenter. I så fald ville de glatte rør i praksis kunne fordeles mellem MRW, VLR og Dalmine. Under dette scenario II ville vi formodentlig have interesse i at knytte VLR's salg både til BSC' priser og afsætning af VAM«

cette fourniture selon une règle stricte« ⁽²²⁾ (s. 15611). To måneder senere (den 24.7.1990) blev det betragtet som givet, at MRW skulle levere glatte rør til BS (»MRW aurait un intérêt à la défense des »fundamentals« sur le UK puisqu'il fournirait une partie des plain end pipes après l'arrêt de Clydesdale« ⁽²³⁾ (s. 15586).

(81) Gennem disse leveringskontrakter forpligtede BS sig til:

— at dække sit samlede behov for glatte rør, der tidligere blev leveret af anlægget i Clydesdale, ved køb hos Vallourec ([...] %), MRW ([...] %) og Dalmine ([...] %)

— at oplyse Vallourec, MRW og Dalmine om sine priser hvert kvartal

— at oplyse Vallourec, MRW og Dalmine om sit forbrug af glatte rør hvert år.

(82) Vallourec, MRW og Dalmine forpligtede sig til gengæld til at levere BS ubestemte (på forhånd ubekendt) mængder glatte rør og til ikke at tilbyde BS priser og salgsvilkår, der indebar en forskelsbehandling i forhold til andre kunder i Det Forenede Kongerige. Aftalerne blev indgået for fem år. Efter denne periode vil de fortsat være i kraft, så længe ingen af parterne har opsagt dem med 12 måneders varsel.

5. Omlægning af klubben

a) Krisen i 1993

i) Forstyrrende elementer

(83) En række elementer forstyrrede aftalens ligevægt:

— omstruktureringen af den europæiske industri, bl.a. BS' indstilling af produktionen af sømløse rør og den mulige lukning af virksomheden New Tube-meuse (i det følgende benævnt »NTM«)

— de latinamerikanske producenters voksende styrke, der gjorde det vanskeligt at anvende de fordelingsnøgler, som Europa-Japan-klubben havde fastlagt

⁽²²⁾ »MRW/DALMINE/VLR opnår, at BSC fortrinsvis køber sine glatte rør hos de europæiske producenter, der fordele disse leverancer efter en fast regel«. Vallourecs dokument af 2.5.1990 vedrørende de strategiske overvejelser om VLR's forbindelser med SMI og BSC.

⁽²³⁾ »MRW må have interesse i, at »fundamentals« overholdes på det britiske marked, fordi selskabet vil levere en del glatte rør efter lukningen af Clydesdale«.

— svejsede OCTG-rørs voksende betydning med en andel af verdensmarkedet, der kan anslås til 20 % på trods af forskelle mellem de forskellige områder (i Europa er de svejsede OCTG-rørs andel meget beskedne (ca. 5 %), medens den kan nå op på 50 % i f.eks. USA).

ii) Europæernes stilling

(84) Dokumentet med titlen »Paper for presidents on OCTG and project linepipe« (s. 4902-4908) ⁽²⁴⁾ (i det følgende benævnt »formandspapiret«) og dokumentet med titlen »g) Japanese« (s. 4909-4914) ⁽²⁵⁾ nævner disse forstyrrende elementer og præciserer europæernes stilling på mødet i Tokyo den 5. november 1993. Europæerne ønsker i det væsentlige, at den igangværende omstrukturering af den europæiske industri fortrinsvis gavner de europæiske producenter, ved at det europæiske marked (herunder offshore-områderne) skal være forbeholdt dem. Den foreslåede handlingsplan består i:

— at fastlægge den tonnage, som det er acceptabelt at lade de japanske og latinamerikanske virksomheder levere i Europa

— at true japanerne med, at man, hvis de ikke retter sig derefter:

a) [...]

b) [...]

c) ikke vil omstrukturere den europæiske industri og sikre NTM's lukning

d) vil indgive en dumpingklage.

b) Mødet den 5. november 1993

(85) På mødet i Tokyo blev der indgået en ny trepartsaftale, hvis indhold fremgår af et dokument, som Kommissionen fik tilsendt af en udenforstående (der anmodede om ikke at få sin identitet afsløret) den 12. november 1997 (i det følgende benævnt »sharing key«-dokumentet (s. 7320)), og som skulle stamme fra en handelsagent for en af deltagerne i mødet.

Følgende tre hovedspørgsmål blev drøftet på dette møde:

⁽²⁴⁾ Der er tale om et forberedende dokument til mødet mellem de europæiske virksomheders formænd den 29.9.1993 i Paris med henblik på disses møde med de japanske og latinamerikanske virksomheders formænd den 5.11.1993. Dokumentet blev ifølge det håndskrevne notat, som det indeholder, sendt fra AS (A. Stewart i British Steel) til Vallourec den 23.9.1993.

⁽²⁵⁾ Dette dokument var et af de forberedende dokumenter til mødet mellem de europæiske virksomheders formænd med henblik på mødet mellem disse og de japanske og latinamerikanske virksomheders formænd den 5.11.1993. Dokumentet blev ifølge det håndskrevne notat, som det indeholder, sendt fra AS (A. Stewart i British Steel) til Vallourec den 23.9.1993.

— konsekvenserne af at udvide klubben til også at omfatte latinamerikanske producenter

— følgerne af omstruktureringen af den europæiske industri

— [...].

i) Konsekvenserne af at udvide klubben til Latinamerika

(86) »Sharing key«-dokumentet viser, at de forbindelser, man havde knyttet til de latinamerikanske producenter, var faldet delvis heldigt ud. [...]. De latinamerikanske producenter fremsatte dog et udtrykkeligt forbehold med hensyn til at skulle respektere det europæiske marked ⁽²⁶⁾ (s. 7320) og leverede betydelige mængder til Europa. »Sharing key«-dokumentet står i klar modstrid med Vallourecs svar på de mundtlige spørgsmål, der blev stillet under kontrolundersøgelsen den 18. december 1997, og Siderca SAIC's og Tamsas svar på klagepunktmeddelelsen, idet de havde udtalt, at de sonderende drøftelser, som de europæiske producenter havde indledt med de latinamerikanske sidst i 1993, ikke havde givet noget resultat.

ii) Følgerne af den europæiske industris omstrukturering

(87) I såvel det forberedende dokument som selve aftalen bør der skelnes mellem lukningen af den belgiske producent NTM og BS' indstilling af produktionen.

Lukning af NTM

(88) Som følge af lukningen af markedet i det tidligere Sovjetunionen og faldet i efterspørgslen efter rør til olieindustrien på verdensplan i årene 1992-1993 blev NTM's finansielle situation kraftigt forringet. Dette fik moderselskabet (Soconord) til at søge en partner, der især var interesseret i gevindanlæggene, hvis konkurrenceevne var bedre end varmbehandlingsanlæggenes (elektrisk ovn og valseværk). Der blev ført forhandlinger [...], men de førte ikke til noget resultat. NTM's produktion blev indstillet fuldstændigt den 31. december 1993; gevindanlæggene og valseværket blev overført til Iran i august 1996.

(89) Som det fremgår af dokumenterne »formandspapiret« og »g) japanese«, blev NTM's eventuelle lukning brugt som

⁽²⁶⁾ »LA agreed the above share except for European market. For european tenders, liaison shall be discussed case by case in a cooperative sense« (»De latinamerikanske producenter accepterede ovennævnte fordeling, undtagen for det europæiske marked. I forbindelse med europæiske licitationer skal samarbejdet drøftes i hvert enkelt tilfælde«).

middel i forhandlingerne med japanerne i et forsøg på at opnå modydelse. I betragtning af at NTM leverede ret betydelige mængder til specielt Mellemøsten og Fjernøsten, ville dens eventuelle lukning blive meget fordelagtig for de japanske og latinamerikanske producenter på grund af fordelingsnøglerne.

Vallourecs overtagelse af BS' færdigbehandling af OCTG-rør

- (90) Som følge af et rationaliseringsprogram ville der fortsat være rørproduktionsanlæg i Det Forenede Kongerige, hvilket skulle vise konkurrenterne uden for Europa, at Det Forenede Kongerige stadig var en stor producent inden for en stærk europæisk industri (s. 4626-4640). Som det fremgår af »formandspapiret«, ville de europæiske producenter sikre sig, at BS' indstilling af sin produktion af sømløse rør hverken ændrede fordelingsnøglerne eller det britiske markeds status:

»Although the japanese have agreed not to request changes in our agreements if the EC seamless industry were to restructure, there is no guarantee that they would follow this precept if British Steel were to exit the tubemaking or finishing in the UK«⁽²⁷⁾ (s. 4902).

- (91) Den 21. januar 1993 sendte BS Vallourec (og sandsynligvis også MRW og Dalmine) en række foreløbige forslag til en aftale om omstrukturering af sektoren for sømløse rør, der skulle drøftes på mødet i Heathrow den 29. januar 1993 mellem Mannesmann, Vallourec, Dalmine, og British Steel (s. 4628). Dette dokument indeholder følgende: »British Steel has indicated its intention to withdraw eventually from seamless tube manufacture. It seeks to do this in an orderly and controlled manner in order to avoid disruption in the supply of tubes to its customers and to assist these producers who acquire the business to retain the order load ... Discussions have been held over the last six months between British Steel and other producers interested in acquiring assets from British Steel and British Steel believes that there is a consensus to proceed along the lines described in this paper«⁽²⁸⁾. Et af forslagene gik ud på at overdrage Val-

lourec OCTG-aktiviteterne og bibeholde kontrakterne om levering af glatte rør mellem BS og Vallourec, MRW og Dalmine i de samme forhold. Samme dag blev der holdt møde mellem MRW og BS, hvor MRW »agreed that Vallourec should take the lead in the future ownership of the OCTG Business«⁽²⁹⁾ (s. 4626). Dalmines dokument med titlen »Seamless steel tube system in Europe and market evolution« (s. 2053), af maj-august 1993, fastslog, at en løsning på BS' problem, der kunne tilfredsstille alle, kun kunne findes i europæisk sammenhæng. Dalmine accepterede også, at Vallourec overtog BS' anlæg.

- (92) Den 22. februar 1994 overtog Valtubes (Vallourecs datterselskab) kontrollen med BS' skotske anlæg, der var specialiseret i varmebehandling og VAM-gevind, og oprettede selskabet Tubular Industries Scotland Limited (TISL), der blev førende på Nordsø-markedet for levering af rør med »premium«- eller standardgevind⁽³⁰⁾. Vallourec, der ved denne lejlighed havde haft mulighed for at opsig kontrakterne med BS (bestemmelse 9 i) og dermed ville have fået et yderligere afsætningsmarked for sin produktion af glatte rør, forlængede den 31. marts 1994 BS' kontrakter med Dalmine og MRW om levering af glatte rør, jf. betragtning 79. Kontrakten med MRW var stadig i kraft den 24. april 1997 (det tidspunkt, hvor der blev foretaget en kontrolundersøgelse hos MRW). Kontrakten mellem TISL og Dalmine gælder stadig, men som følge af Kommissionens klagepunktsmeddelelse har parterne som sikkerhedsforanstaltning aftalt, at den vil blive ophævet med tilbagevirkende kraft til 30. marts 1999, hvis Kommissionen fastholder sine klagepunkter i den endelige beslutning.

- (93) Den 31. marts 1994 indgik BS og Vallourec (TISL) en kontrakt om, at BS skulle levere [...] for visse typer glatte rør med lille diameter til OCTG. Denne kontrakt udløb med lukningen af Wednesfield i december 1995, men den kan naturligvis ikke adskilles fra Vallourecs køb en måned tidligere af BS' skotske anlæg, der er specialiseret i varmebehandling og VAM-gevind.

- (94) »Sharing key«-dokumentet viser, at omstruktureringen af den europæiske industri påvirkede forhandlingerne, som i hvert fald over for de japanske producenter faldt ud som europæerne ønskede det: Europa var forbeholdt dem. De latinamerikanske producenter var til gengæld uenige heri.

⁽²⁷⁾ »Selv om japanerne har accepteret ikke at kræve ændringer i vore aftaler, hvis Fællesskabets industri for sømløse rør skulle omstruktureres, er der ingen garanti for, at de holder dette løfte, hvis British Steel trækker sig ud af produktion eller færdigbehandling af rør i Det Forenede Kongerige«.

⁽²⁸⁾ »British Steel har planer om at indstille sin produktion af sømløse rør og vil forsøge at gøre dette på en sådan måde, at det ikke skaber afbrydelser i rørløserne til kunderne, og hjælpe de producenter, der overtager denne virksomhed, til at beholde ordrerne ... Der har i de sidste seks måneder været ført drøftelser mellem British Steel og andre producenter, der var interesserede i at overtage aktiverne fra British Steel, og British Steel mener, at der er enighed om at gå frem efter retningslinjerne i dette dokument«.

⁽²⁹⁾ »accepterede, at Vallourec gik i spidsen med hensyn til overtagelsen af OCTG-aktiviteterne«.

⁽³⁰⁾ Vallourecs årsberetning af 1994 (s. 14617).

- iii) Det kinesiske marked
- (95) [...].
6. Aftalens ophør
- (96) Selv om det sidste møde, der kan spores i sagsakterne, fandt sted i marts 1994, fremgår det af Vallourecs erklæring, at Europa-Japan-klubben først indstillede sine aktiviteter i 1995.
- (97) MRW bekræfter, at »fundamentals« stammer fra tidligere (dvs. inden [...] tiltræden den 1. april 1995).

II. RETLIG VURDERING

A. Generelt

- (98) I EF-traktatens artikel 81, stk. 1, er det fastsat, at alle aftaler mellem virksomheder og alle former for samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet, er uforenelige med fællesmarkedet og forbudt, navnlig når de består i direkte eller indirekte fastsættelse af salgspriser eller andre forretningsbetingelser, begrænsning af eller kontrol med produktion, afsætning, teknisk udvikling eller investeringer samt markedsopdeling.

B. Europa-Japan-klubben

1. Overtrædelsen

- (99) For at en begrænsning kan betragtes som en aftale i henhold til EF-traktatens artikel 81, stk. 1, er det efter Kommissionens opfattelse ikke nødvendigt, at aftalen er juridisk bindende for parterne. Der foreligger en aftale, hvis parterne deltager frivilligt i en plan, der begrænser eller vil kunne begrænse deres kommercielle handelfrihed, fordi den fastlægger retningslinjer for deres fælles indsats på markedet eller deres passivitet. Der kræves ingen aftalemæssige sanktioner eller gennemførelsesprocedurer. Det er heller ikke nødvendigt, at aftalen er indgået skriftligt ⁽³¹⁾.

⁽³¹⁾ Kommissionens beslutning 86/398/EØF af 23. april 1986 i sag IV/31.149 — Polypropylen (EFT L 230 af 18.8.1986, s. 1, betragtning 81). Førsteinstansrettens dom af 24.10.1991 i sag T-1/89, Rhône-Poulenc SA mod Kommissionen (Sml. 1991 II, s. 867, præmis 120) og af 20.4.1999 i de forenede sager T-305/94 etc., Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen (endnu ikke offentliggjort, præmis 715).

- (100) Fra 1977 deltog virksomhederne BS, Dalmine, MRW, Vallourec, KSC, NKK, NSC og SMI i et frivilligt samarbejde om forretningspolitikken vedrørende sømløse OCTG-rør (API) og sømløse projektledningsrør i de forskellige geografiske områder. Der er således tale om en aftale i henhold til traktatens artikel 81, stk. 1, hvis eksistens fremgår af flere dokumenter samt af Vallourecs og Dalmines erklæringer (i betragtning 69): i »formandspapir« af 23. september 1993, der er omhandlet i betragtning 84, tales der om »the current agreements« (»de gældende aftaler«) og »our agreements« (»vore aftaler«). I dokumentet »referat af samtalen med JF i Bruxelles« nævnes »aftalerne« som synonym med »klub« eller endog »den nuværende ordning«. I »sharing key«-dokumentet er der klart fastsat følgende: »The following sharing key was agreed« ... »% 50 increase of price was agreed« ... »above agreement is valid through end of march 94« ⁽³²⁾ (s. 7320).

2. Aftalens formål og virkninger

- (101) I de forskellige producenters erklæringer er aftalens indhold angivet således:
- forbindelserne mellem producenterne er underlagt grundlæggende regler (fundamentals), der forbyder de enkelte aftaleparter at sælge på de øvrige aftaleparters hjemmemarkeder
  - [...]
  - [...]
  - [...].

- (102) Aftalen havde således til formål at begrænse konkurrencen på det fælles marked, fordi den fastslog, at de forskellige producenters hjemmemarkeder skulle respekteres (dvs. det tyske, franske, italienske, britiske og japanske marked), idet udbuddet af sømløse rør i de medlemsstater, hvor der var en lokal producent, blev begrænset ved, at de øvrige aftaleparter afholdt sig fra at levere rør på disse markeder.

- (103) De to dele i »Europa-Japan«-aftalen [...] ville også falde ind under traktatens artikel 81, hvis det blev fastslået, at producenterne gennem denne praksis havde kunnet begrænse udbuddet inden for fællesmarkedet eller direkte eller indirekte havde kunnet fastsætte priserne

⁽³²⁾ »Følgende fordelingsnøgle blev vedtaget« ... »der blev aftalt en prisstigning på 50 %« ... »ovennævnte aftale gælder indtil sidst i marts 1994«.

inden for fællesmarkedet. Kommissionen kan ikke i det foreliggende tilfælde bevise, at aftalen har haft en så begrænsende virkning på fællesmarkedet, eller at den uden for Fællesskabet har haft en begrænsende virkning i det område, der er omfattet af EØS-aftalen. »Europa-Japan«-aftalen er derfor kun omfattet af denne beslutning, fordi den fastslog, at hjemmemarkederne skulle respekteres (»fundamentals«) og berørte medlemsstaterne.

- (104) EF-Domstolen fastslog i sagen ACF Chemiefarma, at »fordeling af de nationale markeder har til formål at begrænse konkurrencen og handelen inden for fællesmarkedet«⁽³³⁾. Det står fast, at »det ved anvendelsen af artikel 85, stk. 1, er unødvendigt at tage hensyn til en aftales konkrete virkninger, når aftalen har til formål at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen«⁽³⁴⁾. Tabellen i betragtning 68 viser dog, at hjemmemarkederne blev respekteret.

3. Påvirkning af handelen mellem medlemsstater

- (105) En aftale om, at hjemmemarkederne skal respekteres, påvirker handelen mellem medlemsstaterne, for så vidt som den vedrører salg fra en producent i en medlemsstat til en anden medlemsstat og endog import til fællesmarkedet fra et tredjeland⁽³⁵⁾.
- (106) Producenterne har gennem deres aftale kunnet ændre de mængder rør, som de ellers hver især kunne have solgt på markederne i medlemsstaterne⁽³⁶⁾. Samhandelen inden for Fællesskabet påvirkes mærkbart, fordi de aftalevarer, som de virksomheder, denne beslutning er rettet til, leverer på de fire berørte »hjemmemarkeder«, udgør ca. 15 % af Fællesskabets forbrug af sømløse OCTG-rør og ledningsrør.

⁽³³⁾ Dom af 15.7.1970 i sag 41/69 (Sml. 1970, s. 661, præmis 128).

⁽³⁴⁾ Domstolens dom af 30.1.1985 i sag 123/83, BNIC mod Guy Clair (Sml. 1981, s. 391, præmis 22).

⁽³⁵⁾ Domstolens dom af 15.6.1976 i sag 51-75, Emi Records Limited mod CBS Limited United Kingdom (Sml. 1976, s. 811, præmis 28). Kommissionens beslutning 74/634/EØF af 29.11.1974 (IV/27.095 — Fransk-japansk aftale om kuglelejer, EFT L 343 af 21.12.1974, s. 19), beslutning 75/77/EØF af 8.1.1975 (IV/27.039 — Champignon-konserver, EFT L 29 af 3.2.1975, s. 26) og beslutning 75/497/EØF af 15.7.1975 (IV/27.000 — IFTRA-regler for producenter af ubearbejdet aluminium, EFT L 228 af 29.8.1975, s. 3).

⁽³⁶⁾ Kommissionens beslutning 73/109/EØF af 2. januar 1973 om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 85 og 86 (IV/26.918 — Den europæiske sukkerindustri), EFT L 140 af 26.5.1973, s. 17.

4. Virksomhedernes deltagelse

- (107) De europæiske og japanske producenter har erkendt, at der har været holdt møder, og at de har deltaget i dem. I deres svar på de begæringer om oplysninger, som Kommissionen har sendt dem, har de oplyst datoerne for nogle af disse møder mellem 1992 og 1994, men erkender, at klubben blev oprettet sidst i 1970'erne (ifølge Vallourecs erklæring går samordningen tilbage til 1977). De latinamerikanske producenter gav i deres svar på klagepunktsmeddelelsen Kommissionen en række taloplysninger, der viser deres leverancer til Europa, hvilket sammen med deres udtrykkelige forbehold med hensyn til at respektere det europæiske marked fik Kommissionen til at trække sine klagepunkter tilbage for disse virksomheders vedkommende.

5. Overtrædelsens varighed

- (108) Ifølge Vallourecs erklæringer begyndte møderne i Europa-Japan-klubben i 1977 (s. 6257) og fandt sted indtil 1995 (s. 6257). I betragtning af aftalerne mellem Kommissionen og den japanske regering om frivillig eksportbegrænsning, som er beskrevet i betragtning 27, fastslår Kommissionen dog, at der først foreligger en overtrædelse fra 1990.

6. Konklusion med hensyn til anvendelsen af EF-traktatens artikel 81, stk. 1

- (109) På baggrund af ovenstående mener Kommissionen, at samtlige virksomheder, som denne beslutning er rettet til, har overtrådt EF-traktatens artikel 81, stk. 1, ved at aftale, at deres hjemmemarkeder skulle respekteres.

C. Kontrakterne mellem BS, Vallourec, Dalmine og MRW

1. Overtrædelsen

- (110) Selv om der er tale om tre særskilte kontrakter, der blev indgået på forskellige tidspunkter, beroede de på en aftale, der oprindeligt blev indgået mellem Vallourec og BS (betragtning 78). Vallourec forlængede kontrakterne efter aftale med BS, Dalmine og MRW som led i omstruktureringen af den europæiske industri (betragtning 91).

2. Kontrakternes formål og virkninger

- (111) Formålet med disse kontrakter var at levere glatte rør til den førende virksomhed på Nordsø-markedet for OCTG-

rør og at bevare en lokal producent i Det Forenede Kongerige for at sikre, at de såkaldte »fundamentals« blev respekteret inden for Europa-Japan-klubben. Kontrakterne tilsigtede og medførte hovedsagelig, at alle BS' behov (fra 1994 Vallourecs behov) blev dækket ved leverancer fordelt mellem dens konkurrenter MRW, Vallourec og Dalmine. Kontrakterne betød, at købspriserne for glatte rør kom til at afhænge af priserne på BS' gevindskårne rør. De begrænsede også BS' (fra februar 1994 Vallourecs) forsyningsfrihed og forpligtede den til at meddele konkurrenterne sine salgspriser og afsatte mængder. Desuden forpligtede MRW, Vallourec (indtil februar 1994) og Dalmine sig til at levere mængder, der ikke var fastlagt på forhånd, til en konkurrent (BS, og dernæst Vallourec fra marts 1994).

- (112) Det er udtrykkeligt fastsat i EF-traktatens artikel 81, stk. 1, at aftaler, der har til formål eller til følge at opdele markeder, er uforenelige med fællesmarkedet. Kontrakter, der tilsigter og medfører en fordeling af leverancerne til den største producent af gevindskårne rør på et marked, som tegner sig for næsten halvdelen af forbruget af OCTG-rør i Fællesskabet (betragtning 50), indebærer en mærkbar begrænsning af konkurrencen inden for fællesmarkedet.

3. Påvirkning af handelen mellem medlemsstater

- (113) Handelen mellem medlemsstaterne påvirkes, fordi kontrakten vedrører leverancer til Det Forenede Kongerige fra Frankrig, Tyskland og Italien. Handelen påvirkes mærkbart, fordi leverancerne af aftalevarerne i Det Forenede Kongerige udgør ca. 20 % af Fællesskabets forbrug af sømløse OCTG-rør.

4. Aftaleparterne

- (114) Aftaleparterne var Vallourec, MRW, Dalmine og BS (sidstnævnte kun indtil februar 1994).

5. Overtrædelsens varighed

- (115) For BS' vedkommende varede overtrædelsen fra juli 1991 (hvor kontrakten med Vallourec blev indgået) til februar 1994 (hvor Vallourec købte BS' anlæg). For MRW's vedkommende varede den fra august 1993 (hvor kontrakten med BS blev indgået) til i hvert fald den 24. april 1997 (betragtning 92). For Vallourec varede overtrædelsen fra juli 1991 til marts 1999, og for Dalmine varede den fra december 1991 (hvor kontrakten med BS blev indgået) til marts 1999 (betragtning 92).

6. Konklusion med hensyn til anvendelsen af EF-traktatens artikel 81, stk. 1

- (116) På baggrund af ovenstående mener Kommissionen, at MRW, BS, Dalmine og Vallourec har overtrådt traktatens artikel 81, stk. 1, ved at indgå kontrakter, der medførte en fordeling af leverancerne af glatte rør til BS (Vallourec fra 1994).

D. EF-traktatens artikel 81, stk. 3, finder ikke anvendelse

- (117) Da ingen af de aftaler, som denne beslutning vedrører, er blevet anmeldt eller opfylder betingelserne i artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 17, finder EF-traktatens artikel 81, stk. 3, ikke anvendelse.

E. Parternes argumenter

1. Proceduren

a) Beslutningerne om kontrolundersøgelsen i november 1994

- (118) De japanske virksomheder samt Dalmine og MRW bestrider retsgyldigheden af de beslutninger, som Kommissionen lagde til grund for kontrolundersøgelserne i december 1994, og dermed Kommissionens mulighed for at benytte de dokumenter, den fandt under disse undersøgelser. Ifølge disse virksomheder udelukker EØS-aftalens artikel 56, at EFTA-Tilsynsmyndigheden og Kommissionen kan behandle sagen samtidig (»one stop shop«). Hvis Kommissionen havde mistanke om, at EF-traktatens artikel 81 var overtrådt, ville den have enekompetence og skulle så ikke have efterkommet EFTA-Tilsynsmyndighedens anmodning.

- (119) Kommissionen tilbageviser denne argumentation, fordi de beslutninger, den vedtog i november 1994 om aftalerne og/eller den samordnede praksis på grundlag af de oplysninger, den var i besiddelse af, havde til formål at efterprøve, om aftalerne eller den samordnede praksis ville kunne

— påvirke handelen mellem Fællesskabets medlemsstater (overtrædelse af EF-traktatens artikel 81), og/eller

— påvirke handelen mellem EØS-aftalens kontraherende parter (overtrædelse af EØS-aftalens artikel 53).

Desuden vedrørte EFTA-Tilsynsmyndighedens anmodning kun en del af EØS (Norge), medens Kommissionens kontrolundersøgelser var langt mere omfattende, som det klart fremgår af beslutningerne derom. I modsætning

til hvad virksomhederne hævder, havde Kommissionen derfor kompetence til at gennemføre kontrolundersøgelsen efter anmodning fra EFTA-Tilsynsmyndigheden og selv at foretage kontrolundersøgelser for at fastslå, om der forelå andre overtrædelser.

- (120) Det dobbelte retsgrundlag — EF-traktaten (især artikel 85) og EØS-aftalen (især artikel 53) — var derfor lovligt, fordi Kommissionen ikke på undersøgelsesstadiet kunne fastslå, om der udelukkende var tale om overtrædelser af traktatens artikel 81, eller om EØS-aftalens artikel 53 også var overtrådt. Efter undersøgelsen af forholdene og EFTA-Tilsynsmyndighedens overdragelse af sagen, havde Kommissionen også enekompetence til at gennemføre proceduren i henhold til EØS-aftalen.

b) Kommissionens anvendelse af »sharing key«-dokumentet

- (121) Samtlige virksomheder, undtagen MRW og BS, der ikke har udtalt sig derom, bestrider, at Kommissionen kan gøre »sharing key«-dokumentet gældende, fordi det ikke er fastslået præcist, hvor dokumentet stammer fra, hvem der er ophavsmand til det, hvornår eller i hvilken anledning det er udarbejdet. Kommissionen har dog ret til ikke at oplyse sine informationskilder, når den er blevet anmodet derom. Den kan anvende et sådant dokument, når flere elementer gør det sandsynligt, at dokumentet er ægte:

— i Vallourecs dokument af 27. januar 1994 (s. 4822-4823) fastslås det, at der findes »aftaler« eller en »nuværende ordning« eller en »klub«, og de tal, der nævnes deri, [...] er ifølge »sharing key«-dokumentet de samme som tallene i aftalen

— en række punkter i den aftale, der er beskrevet i »sharing key«-dokumentet [...] blev specielt behandlet i de europæiske producenters forslag til mødet i november

— listen over de møder i klubben, som Kommissionen har kendskab til (betragtning 60), viser, at der efter mødet i november 1993 i Tokyo blev holdt møde i marts 1994 i Cannes. I »sharing key«-dokumentet nævnes det, at det næste formandsmøde skulle holdes i marts 1994.

- (122) Under alle omstændigheder har Kommissionen ikke anvendt dette dokument som eneste bevis, men som supplement til de øvrige beviser.

c) Aktindsigt

- (123) MRW hævder, at den ikke har haft adgang til de interne dokumenter, som EFTA-Tilsynsmyndigheden sendte Kommissionen i december 1995.

- (124) Kommissionen er af den opfattelse, at der er tale om en offentlig myndigheds arbejdsdokumenter, som er fremsendt i henhold til artikel 10, stk. 3, i protokol 23 til EØS-aftalen. De skal derfor behandles som interne dokumenter, uden aktindsigt, jf. Kommissionens meddelelse om aktindsigt ⁽³⁷⁾.

- (125) Dalmine gør gældende, at flere passager i de versioner af bestemte sagsakter, der ikke var fortrolige (og som der derfor var adgang til), blot var blevet maskeret, uden at der var udarbejdet et resumé af deres indhold. Denne praksis er ikke i overensstemmelse med Kommissionens ovennævnte meddelelse om aktindsigt.

- (126) Kommissionen er forpligtet til at beskytte virksomhedernes berettigede interesse i, at tredjemand ikke får kendskab til deres forretningshemmeligheder eller andre fortrolige oplysninger. Kommissionen mener, at det er en acceptabel praksis at maskere de fortrolige passager, når det samtidig sikres, at dokumenterne generelt er forståelige.

d) Fristen for besvarelse af klagepunktsmeddelelsen

- (127) MRW og Dalmine hævder, at den frist, Kommissionen havde givet til besvarelse af klagepunktsmeddelelsen, ikke var tilstrækkelig i betragtning af det store antal dokumenter og de forskellige sprog, som de var affattet på.

- (128) Kommissionen gav virksomhederne en frist på to måneder til at besvare klagepunktsmeddelelsen, således som det har været dens praksis siden 1993 (jf. 23. beretning om konkurrencepolitikken, nr. 207).

2. De faktiske forhold

a) Aftalens eksistens

- (129) Vallourec og Dalmine erkendte udtrykkeligt i deres skriftlige svar på klagepunktsmeddelelsen og under

⁽³⁷⁾ EFT C 23 af 23.1.1997, s. 3, punkt I A 3 og II A 2.

høringen, at der forelå en Europa-Japan-aftale for OCTG-standardrør og projektledningsrør, som beskrevet af Kommissionen. Selv om BS erklærede, at den ikke bestred sagsfremstillingen, satte den dog spørgsmålstegn ved, om aftalen fandtes («British Steel submits that if there was an agreement as alleged, it should be assessed in its economic context ... The reasons why such an agreement would not have restricted competition within the Community to an appreciable extent, suggest that there would not have been any commercial rationale for such an agreement — which calls into question whether in fact there was an agreement of the kind alleged in the SO»⁽³⁸⁾). MRW udtalte sig ikke om Kommissionens sagsfremstilling.

- (130) KSC fremfører, at den ikke kan bevise, at Kommissionens sagsfremstilling i klagepunktsmeddelelsen er ukorrekt. Denne virksomhed hævder i lighed med NSC, NKK og SMI, at der ikke foreligger tilstrækkelige beviser på, at de har deltaget i en aftale om beskyttelse af hjemmemarkederne. NKK erkender, at de europæiske producenter på møderne anmodede den om at respektere deres hjemmemarkeder, men fastholder, at den fortsat anvendte sin kommercielle strategi, der bygger på virksomhedens egne beslutninger, uden at føle sig forpligtet af disse anmodninger. SMI hævder, at hjemmemarkederne blev drøftet netop med det formål at udelukke dem fra en global markedsdeling.

- (131) Som Kommissionen meddelte under høringen, uden at få noget svar fra virksomhederne, mener den, at de dokumenter, der er nævnt i betragtning 62-67 og 100, udgør en række alvorlige, præcise og samstemmende indicier, der er tilstrækkelige til at påvise aftalens eksistens og indhold. For det første er den erklæring, som [...] Vallourec [...] har afgivet, temmelig klar og præcis og underbygges af de øvrige dokumenter. For det andet har de japanske virksomheder erkendt, at de ikke kan give mere præcise oplysninger om møderne i Europa-Japan-klubben:

»NSC cannot exclude the possibility that some of its former employees who were responsible for the seamless tube business participated in such meetings prior to July 1995« (s. 13548). »NSC cannot confirm whether its former employees attended meetings between

⁽³⁸⁾ »Hvis der som fremført foreligger en aftale, bør den ifølge British Steel vurderes i sin økonomiske kontekst... Årsagerne til, at en sådan aftale ikke ville have begrænset konkurrencen mærkbart inden for Fællesskabet, tyder på, at der ikke havde været nogen kommerciel bevæggrund for at indgå en sådan aftale — hvilket skaber tvivl om, hvorvidt der overhovedet var en aftale af den type, som fremført i klagepunktsmeddelelsen«. Punkt 1.6 i dens svar på klagepunktsmeddelelsen.

European and Japanese producers and, if so, in what capacity they attended« (s. 14159)⁽³⁹⁾.

»SMI felt it important to stress that it relied on recollections of SMI employees since, without having documents and records, it could not be absolutely certain as to the accuracy of the employees' accounts« (s. 14430)⁽⁴⁰⁾.

»To the best of [...] (NKK) knowledge, there is no information other than that ... contained in our reply dated 07 November 1997« (s. 14493)⁽⁴¹⁾.

»The fact that KSC only has hearsay information concerning these meetings means that the information it can provide to the Commission is necessarily vague« (s. 14616)⁽⁴²⁾.

- (132) De japanske virksomheder hævder, at de fra 1977 til 1995 leverede betydelige mængder OCTG-rør og ledningsrør på det britiske Nordsø-marked. At de ikke leverede til Tyskland, Frankrig og Italien skyldes objektive økonomiske forhold, der ikke beror på en aftale om beskyttelse af hjemmemarkederne. Ifølge disse virksomheder har det britiske marked nemlig en række særpræg i forhold til de tre øvrige markeder:

— Nordsøen er et offshore-område, der ikke indgår i Fællesskabets toldområde. Importen til dette område er derfor ikke pålagt told og kan ikke gøres til genstand for antidumpingprocedurer.

— Nordsø-markedet er meget tiltrækkende både mængdemæssigt (det er det største i Fællesskabet) og prismæssigt (de anvendte rør er gevindskårne »premium«-rør, og dermed de dyreste). Omkostningerne ved transport fra Japan kan derfor dækkes på en økonomisk rentabel måde.

- (133) Derimod forelå der ifølge de japanske virksomheder (og BS) betydelige hindringer for de japanske virksomheders salg på de øvrige markeder i Fællesskabet:

⁽³⁹⁾ »NSC kan ikke udelukke muligheden af, at nogle af dens tidligere ansatte med ansvar for produktionen af sømløse rør deltog i sådanne møder før juli 1995« (s. 13548). »NSC kan ikke bekræfte, om dens tidligere ansatte deltog i møder mellem europæiske og japanske producenter og i så fald, i hvilken egenskab de deltog«.

⁽⁴⁰⁾ »SMI fandt det vigtigt at understrege, at den anvendte sine ansattes erindringer, for uden at være i besiddelse af dokumenter og fortegnelser kunne den ikke være absolut sikker på, at de ansattes redegørelser var nøjagtige«.

⁽⁴¹⁾ »Så vidt [...] (NKK) ved, findes der ingen andre oplysninger end oplysningerne i vort svar af 7. november 1997«.

⁽⁴²⁾ »Da KSC kun har andenhåndsuplysninger om disse møder, er de oplysninger, den kan give Kommissionen, nødvendigvis vage« (s. 14616).

- Kommissionens handelspolitik (betragtning 27)
  - tolden var fastsat til 9 % af rørprisen
  - rørforbruget var meget begrænset, og gennemsnitskontrakterne var formodentlig derfor meget beskedne
  - transportomkostningerne: ifølge en række skøn fra de japanske virksomheder udgør de over 20 % af fob-prisen på rør med standardgevind
  - de nationale godkendelsesstandarder og godkendelseskrav
  - leveringstiden fra Japan: mellem fire og seks uger
  - de europæiske producenters meget stærke stilling på deres hjemmemarkeder
  - truslen om antidumpingprocedurer
  - olieproducenternes og gasdistributørernes nationale præferencer, idet de var offentlige virksomheder
  - reglerne om offentlige aftaler, der ikke gav virksomheder uden for Fællesskabet nogen rettigheder.
- (134) Kommissionen mener, at det i tilstrækkelig grad er fastslået, at der fandtes en aftale, som blandt andet vedrørte beskyttelse af hjemmemarkederne. Når de japanske virksomheder ikke eksporterede til fællesmarkedet, skyldes det helt naturligt denne aftale. Efter at have undersøgt de økonomiske faktorer, som virksomhederne har omtalt, konkluderer Kommissionen desuden, at disse faktorer ikke udelukker, at der fandtes en aftale som beskrevet i betragtning 61-77. Dette skyldes følgende:
- (135) For det første udgjorde de såkaldte »fundamentals« kun en del af en større aftale, der regulerede samtlige handelsforbindelser (bortset fra markederne i USA og Canada) mellem de europæiske og japanske producenter. Som enhver anden aftale byggede den på en afbalancering af parternes ofte divergerende interesser. Selv om markederne på det europæiske kontinent ifølge de japanske virksomheder ikke var interessante, er det derfor sandsynligt, at aftalens indhold ville have været anderledes, eller at der havde været fare for dens eksistens, hvis den ikke havde indeholdt bestemmelser om beskyttelse af de europæiske hjemmemarkeder.
- (136) For det andet kunne de påståede adgangsbarrierer ikke udelukke japanernes mulighed for at sælge på de europæiske producenters hjemmemarkeder. Tværtimod fremgår det af flere dokumenter, at de europæiske virksomheder betragtede de japanske virksomheders salg dels af færdigprodukter, dels af glatte rør, der skulle gevindskæres lokalt (s. 15611, 15623), som en reel trussel. Dette viser klart, at det var aftalen om, at hjemmemarkederne skulle respekteres, der forhindrede de japanske producenter i at eksportere til de europæiske markeder.
- (137) I øvrigt kan virksomhedernes økonomiske argumenter ikke accepteres af følgende årsager:
- De handelsforanstaltninger, som Kommissionen vedtog for at imødegå krisen inden for stålindustrien, og især aftalen med de japanske myndigheder, havde til formål at forhindre uro på markedet. Selv om disse foranstaltninger anså de japanske virksomheder til ikke at eksportere til Europa indtil 1990, er de ikke årsag til denne politik efter 1990.
  - I betragtning af den strukturbestemte overkapacitet inden for denne sektor (betragtning 45) og de høje faste omkostninger, vil salg til en pris, der ligger over de variable omkostninger, bidrage til dækning af de faste omkostninger og dermed reducere de samlede produktionsomkostninger. Selv de markeder, hvor forbruget af de pågældende produkter var beskedent, var derfor af en vis interesse for samtlige producenter.
  - De japanske virksomheder eksporterer (med skib) over 95 % af deres produktion af rør til olieindustrien til alle dele af verden. Disse virksomheder angav under høringen fragtpriserne til Europa isoleret, dvs. ud fra den betragtning, at skibene kun transporterer en mindre rørtonnage, som udelukkende er bestemt til Europa. Men herved tages der ikke hensyn til muligheden for at samle ladningerne og dermed nedbringe omkostningerne. Endvidere er afstanden ikke en afgørende prisfaktor i forbindelse med transport med skib. Desuden var de anførte priser ikke de reelle omkostninger, men skøn; der forelå ingen sammenligninger mellem virksomhedernes reelle transportudgifter og produktionsomkostninger, hvorved man kunne have fastslået, om salget dækkede omkostningerne.
  - Med hensyn til den påståede forskel i nationale standarder og godkendelseskrav skal det nævnes, at API-standarder er en verdensstandard, og at eventuelle godkendelseskrav fra forbrugernes side gør sig gældende overalt i verden.
  - Leveringsfristerne for OCTG API og projektledningsrør fra Japan er de samme som de leveringsfrister for rør med »premium«-gevind, som disse virksomheder ikke anså for nogen hindring.

- Kommissionen mener, at de europæiske producenter meget stærke stilling på deres hjemmemarkeder skal betragtes som et bevis på, at de såkaldte »fundamentals« blev respekteret, og ikke som en hindring for de japanske virksomheders eksport til Europa.
- Kommissionen kan ikke godtage det argument, at en trussel om antidumpingprocedurer skulle have forhindret de japanske virksomheder i at eksportere til Europa. Der er ikke indledt antidumpingprocedurer over for importen af stålprodukter fra Japan, og nogle af de procedurer, der er indledt over for andre lande (der i øvrigt vedrørte sømløse rør generelt) blev ikke gennemført. Desuden er der i USA blevet indledt antidumpingprocedurer over for japanske (og europæiske) virksomheder i forbindelse med flere stålprodukter, hvilket ikke har medført, at de har trukket sig ud af det amerikanske marked.
- Med hensyn til påstanden om, at olieproducenterne og gasdistributørerne skulle have nationale præferencer, har de japanske virksomheder ikke givet noget eksempel på, at de skulle have fremsat et tilbud, der ikke var blevet accepteret. Hvis ikke der foreligger tilbud, er det umuligt at indgå kontrakter.
- Reglerne om offentlige aftaler udelukkede ikke de japanske virksomheders muligheder for at indgå kontrakter.
- (138) Kommissionen erkender, at der for de japanske producenter er visse ulemper forbundet med afsætning i Europa på grund af den store afstand og tolden. Disse ulemper kan dog ikke være årsag til, at de ikke har været inde på det europæiske marked i så lang en periode.
- b) Aftalens varighed
- (139) De japanske virksomheder fremfører, at Vallourecs erklæring viser, at forbindelserne blev indledt efter 1977, men de præciserer ikke nøjagtigt hvornår. Dalmine fastslår, at der, selv om der måtte være indledt kontakter i 1977, ikke er noget, der tyder på, at de skulle have ført til en aftale, som beskrevet af Kommissionen, og at denne aftale kunne være indgået senere. Ifølge disse virksomheder kan Kommissionen ikke udelukkende på grundlag af Vallourecs erklæring fastslå, at aftalen blev indgået i 1977. SMI vil ikke modsætte sig, hvis Kommissionen finder, at møderne begyndte midt i 1980'erne.
- (140) Kommissionen lægger Vallourecs erklæring til grund på dette område og konstaterer, at ingen af virksomhederne har givet nøjagtige oplysninger, der kan sætte spørgsmålstegn ved den.
- (141) Med hensyn til aftalens ophør hævder KSC, SMI, NKK og Dalmine, at de ikke har deltaget i noget møde i Europa-Japan-klubben efter 1994.
- (142) Kommissionen mener ikke, at det er nødvendigt at holde et møde for at deltage i en aftale, der har eksisteret så længe. Vallourecs erklæring af 17. september 1996 viser, at kontakterne med de japanske virksomheder var ophørt lidt over et år tidligere. Der skal desuden tages hensyn til, at kontrolundersøgelserne fandt sted i december 1994. Kommissionen har derfor konkluderet (betragtning 108), at aftalen varede fra 1977 til 1995 (undtagen for BS' vedkommende).
- ### 3. Den retlige vurdering
- a) Europa-Japan-klubben
- (143) Ifølge både de japanske virksomheder og BS ville en eventuel aftale om, at hjemmemarkederne skulle respekteres, ikke have påvirket konkurrencen inden for fællesmarkedet, fordi de japanske virksomheders afsætning var udsat for ovennævnte hindringer (betragtning 133). BS fremfører, at den ikke har afsat produkter på de øvrige producenteres hjemmemarkeder, fordi den efter opførelsen af sit rørvalseværk havde valgt at koncentrere sig om sit hjemmemarked, og at en eventuel aftale om, at den skulle forholde sig passivt, ikke ville have påvirket konkurrencen.
- (144) Når det fastslås, at en aftale har til formål at begrænse konkurrencen som omhandlet i EF-traktatens artikel 81, stk. 1, er det overflødigt at se på dens konkrete virkninger på markedet (betragtning 104); dette spørgsmål er kun relevant ved fastlæggelse af eventuelle bøder ⁽⁴³⁾.
- (145) De japanske virksomheder har også fremsat det argument, at de afsætter deres produkter direkte til de endelige forbrugere (olieselskaber), og at produkterne derfor ikke videresælges. Aftalen ville derfor ikke påvirke handelen inden for Fællesskabet som omhandlet i EF-traktatens artikel 81, stk. 1. Kommissionen mener dog, at der med dette argument ses bort fra, at der foruden de fire japanske virksomheder deltog fire europæiske i aftalen, som blandt andet gik ud på, at hjemmemarkederne

⁽⁴³⁾ Dom af 10. marts 1992 i sag T-14/89, Montedipe mod Kommissionen (Sml. 1992 II, s. 1155, præmis 264).

skulle respekteres. Kommissionen mener, at en sådan aftale kan påvirke samhandelen mellem de pågældende medlemsstater og modvirke gennemførelsen af målsætningerne for det indre marked. Af ovennævnte årsager (betragtning 106) har denne aftale kunnet påvirke samhandelen inden for Fællesskabet mærkbart.

b) Kontrakter mellem BS, Vallourec, Dalmine og MRW

(146) For det første nægter de fire virksomheder, at de tre kontrakter beror på en aftale mellem dem: kontrakterne var blevet forhandlet og indgået særskilt og individuelt.

(147) Kommissionen mener derimod, at der, som det fremgår af betragtning 78-81, foreligger en aftale mellem BS og Vallourec (på Vallourecs initiativ, som led i forlængelsen af licenskontrakten om VAM) om, at BS skulle købe glatte rør hos MRW, Dalmine og Vallourec, for at det britiske marked fortsat kunne fremstå som et »hjemmemarked« over for de japanske virksomheder. I 1993 var de fire virksomheder nået til enighed om at opretholde kontrakterne (betragtning 91) som led i omstruktureringen af den europæiske industri, hvilket de også gjorde gældende over for de japanske producenter. Kommissionen mener derfor, at disse kontrakter er i strid med EF-traktatens artikel 81, stk. 1.

(148) For det andet fastholder de fire parter, at disse kontrakter var berettigede ud fra et kommercielt synspunkt, og at deres indhold ikke var i strid med EF-traktatens artikel 81, stk. 1.

(149) BS gør gældende, at den af interne økonomiske årsager havde besluttet allerede i 1990 at opgive produktionen af varmvalsede sømløse rør (Clydesdale), og at denne beslutning blev realiseret i april 1991. Dens færdigbehandlingsanlæg i Airdree (»Imperial«) blev videreført i en kort periode og skulle have tilført sikre leverancer af glatte rør. De procentandele, der blev tildelt hver af de tre parter, forklares med, at det i betragtning af den usikre efterspørgsel i Det Forenede Kongerige ville have været meget risikabelt for BS at forpligte sig til at købe bestemte mængder i fem år eller at indgå kontrakt med en enkelt leverandør. Da virksomheden producerede OCTG-rør på licens fra Vallourec, stod sidstnævnte i en særdeles stærk forhandlingsposition, når det drejede sig om at blive hovedleverandør ([...] %). For at reducere lagrene og lageromkostningerne var det naturligt at vælge Dalmine og MRW, fordi disse virksomheder kunne levere produktet på en uge, medens det ville have været flere uger at få leverancer fra Japan. Desuden fremfører

BS, at den valgte metode til beregning af prisen på glatte rør ville give de enkelte leverandører en fortjeneste uden at begrænse konkurrencen. Endelig skulle BS med henblik på anvendelsen af denne metode kun afsløre gennemsnitspriserne for det foregående kvartal.

(150) Dalmine fremfører, at den gennem sin kontrakt med BS fik mulighed for at afsætte sine produkter på det største marked i Europa, [...]. Desuden mener Dalmine ikke, at den havde forpligtet sig til at levere glatte rør i mængder, som den ikke kendte på forhånd, fordi mængderne blev fastsat hver måned. Endvidere fremfører Dalmine, at den kun spillede en sekundær rolle ved indgåelsen af kontrakten.

(151) MRW hævder, at den gennem sin kontrakt med BS kunne forbedre udnyttelsen af sin produktionskapacitet, efter at markedet i det tidligere Sovjetunionen var brudt sammen, og efter at den havde tabt en retssag med Vallourec om sin ret til at udnytte sit eget »premium«-gevind.

(152) Kommissionen mener, at det var formålet med disse kontrakter at bevare BS som producent i Det Forenede Kongerige som led i »fundamentals« (betragtning 147). I betragtning af den strukturbestemte overkapacitet inden for sektoren for sømløse rør på daværende tidspunkt (i Kommissionens forordning (EØF) nr. 3296/92 om indførelse af en midlertidig antidumpingtold på importen af visse sømløse rør fra Ungarn, Polen, Tjekkoslaviet og Kroatien blev det nævnt, at udnyttelsesgraden var langt under 75 %, »som anses for at være »break even«-punktet for at opnå fortjeneste i rørsektoren«⁽⁴⁴⁾, kunne BS ikke frygte mangel på glatte rør eller leverancer til urentable priser. Det fremgår også af sagsakterne (s. 15611 og 15612), at priserne fortsat var høje på det britiske marked som følge af disse kontrakter (»Certains clients UK voudront profiter d'opportunité de tubes lisses à prix plus bas que ceux offerts par les Européens à BSC et chercheront à imposer à BSC des tubes lisses d'origine sud-américaine, ce que BSC aura du mal à refuser«⁽⁴⁵⁾.) For at undgå en »uhæmmet konkurrence« havde BS desuden nævnt muligheden af at købe glatte rør hos andre producenter end Vallourec, MRW og Dalmine (s. 15586-15587). Endelig ville producenter uden for Europa også have kunnet levere glatte rør inden for den minimumsfrist på fem til seks uger, der var fastsat i ovennævnte kontrakter⁽⁴⁶⁾. Desuden indeholdt disse kontrakter kun de sanktioner for manglende leverancer,

⁽⁴⁴⁾ EFT L 328 af 14.11.1992, s. 15, betragtning 38.

⁽⁴⁵⁾ »En række kunder i Det Forenede Kongerige ønsker at købe glatte rør til en pris, der er lavere end den, de europæiske producenter forlanger af BSC, og vil forsøge at pålægge BSC at købe glatte rør i Sydamerika, hvilket BSC vil få vanskeligt ved at afslå«.

⁽⁴⁶⁾ Ifølge bestemmelse nr. 4 er der tre frister: for eksempel angiver BS for leverancer i marts a) mængderne den 15. december, b) de udvendige diametre den 15. januar og c) alle ordrens øvrige parametre den 25. januar (hvis leveringen skal finde sted i første halvdel af marts) eller den 10. februar (hvis leveringen skal finde sted i anden halvdel af marts).

at den mængde, der ikke var leveret, blev indregnet i leverandørens årlige tonnage, og dermed blot formindskede de leverancer, der var fastsat i kontrakterne. Det følger heraf, at fristen ikke havde den betydning, som BS påstod.

(153) Under alle omstændigheder indeholdt kontrakterne konkurrencebegrænsende bestemmelser:

— Ved at fastlægge leverancerne til BS som procentvise i stedet for faste mængder forpligtede Vallourec, MRW og Dalmine sig til at levere mængder, der ikke var bestemt på forhånd, til en konkurrent. Til fordel for en konkurrent gav de således delvis afkald på muligheden for at udnytte en eventuel stigning i forbruget af gevindskårne rør, eftersom BS (senere Vallourec) gennem sin mulighed for at få leveret ubegrænsede mængder glatte rør fra MRW, Dalmine og Vallourec, ville kunne dække en eventuel stigning i efterspørgslen. Vallourec, MRW og Dalmine ville ikke have forpligtet sig til at levere mængder, der ikke var bestemt på forhånd, uden at have sikkerhed for, at BS ikke udnyttede denne situation til at forøge sin markedsandel for gevindskårne rør på deres bekostning. For at undgå dette kunne leverandørerne i henhold til bestemmelse nr. 9 c) opsig kontrakterne, hvis de kunne bevise, at anvendelsen af disse kontrakter havde medført tab i deres driftsregnskaber. Fastlæggelse af procentvise mængder afholdt derfor MRW, Vallourec og Dalmine fra at konkurrere om de mængder, de kunne levere til BS.

— Som følge af den anvendte prisberegningsmetode, der betød, at priserne på glatte rør afhang af priserne på gevindskårne rør, mistede Vallourec, MRW eller Dalmine enhver interesse i at konkurrere om priserne på gevindskårne rør i Det Forenede Kongerige. En nedgang i prisen på gevindskårne rør ville have medført et prisfald på de glatte rør, som virksomhederne havde forpligtet sig til at levere til BS (senere Vallourec); de fire parter sikrede sig derved et fortsat højt prisniveau i Det Forenede Kongerige.

— De oplysninger, som BS (senere Vallourec) var kontraktligt forpligtet til at give de øvrige parter (om priser og mængder), var omfattet af forretningshemmeligheden og havde til formål at holde de britiske markedsvilkår under kontrol.

(154) Vallourec fremfører, at den forlængede kontrakterne af de samme årsager, som havde fået BS til at indgå dem.

(155) Kommissionen mener derimod, at Vallourecs forlængelse af kontrakterne, som det fremgår af sagsakterne (betragtning 91), var blevet aftalt mellem de fire parter som led i omstruktureringen af den europæiske industri for at opretholde en »lokal« produktion i Det Forenede Kongerige.

F. Sanktioner

1. Generelle bemærkninger

(156) I henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17, kan Kommissionen ved beslutning pålægge virksomheder bøder på mindst 1 000 EUR og højst 1 mio. EUR, idet sidstnævnte beløb dog kan forhøjes til 10 % af omsætningen i det sidste regnskabsår i hver af de virksomheder, som har medvirket ved overtrædelsen, såfremt de forsætligt eller uagtsomt overtræder bestemmelserne i EF-traktatens artikel 81, stk. 1.

(157) Ved fastsættelsen af bødens størrelse tager Kommissionen alle relevante forhold i betragtning, og især overtrædelsens grovhed og varighed.

(158) Kommissionen vil også i den foreliggende sag anvende sin meddelelse af 18. juli 1996 om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager⁽⁴⁷⁾.

2. Overtrædelsens grovhed

(159) Ved vurderingen af overtrædelsens grovhed tager Kommissionen hensyn til overtrædelsens art, dens konkrete indvirkning på markedet og det relevante geografiske markeds udstrækning.

(160) Kommissionen fastslår, at de rør, som aftalen i det foreliggende tilfælde vedrører (sømløse OCTG API og projektledningsrør), kun udgør en del af de sømløse rør til olie- og gasindustrien. De OCTG-rør (API) og projektledningsrør, som de virksomheder, denne beslutning er rettet til, sælger i Fællesskabet, udgør kun ca. 19 % af Fællesskabets forbrug af sømløse OCTG-rør og ledningsrør; det øvrige forbrug dækkes af sømløse OCTG-rør og ledningsrør, der ikke er omfattet af aftalen (over 50 %), og af import fra tredjelande, undtagen Japan (over 21 %). På grund af den teknologiske udvikling inden for produktion af svejsede rør i de sidste 25 år kan en del af efterspørgslen efter sømløse OCTG-rør og ledningsrør desuden dækkes af svejsede rør med mellemstor diameter, hvis produktionsomkostninger er lavere (betragtning 24). Overtrædelsens konkrete virkninger på markedet er derfor begrænsede.

⁽⁴⁷⁾ EFT C 207 af 18.7.1996, s. 4.

(161) Da den aftale, der er omfattet af denne beslutning, går ud på, at hjemmemarkederne skal respekteres, er den naturligvis en meget alvorlig overtrædelse af fællesskabsretten, fordi den skader det indre marked. Selv om producenterne var sig bevidst, at deres handlinger var ulovlige, enedes de om at indføre et hemmeligt og institutionaliseret system, der skulle begrænse konkurrencen inden for en vigtig industrigren. Desuden tegner de fire berørte medlemsstater sig for størstedelen af forbruget af sømløse OCTG-rør og ledningsrør i Fællesskabet og udgør derfor et stort geografisk marked.

(162) På baggrund af ovenstående må overtrædelsen betegnes som meget alvorlig. Kommissionen tager dog hensyn til, at de virksomheder, som denne beslutning er rettet til, kun har en årsomsætning af de pågældende produkter på 73 mio. EUR i de fire berørte medlemsstater.

(163) På baggrund af ovenstående må bøden fastsættes til 10 mio. EUR på grund af overtrædelsens grovhed.

(164) Kommissionen mener, at kontrakterne mellem BS, MRW, Dalmine og Vallourec blot var et middel til at gennemføre det princip, at hjemmemarkederne skulle respekteres, og indgik som led i Europa-Japan-klubben. Kommissionen vil derfor ikke opkræve yderligere bøder.

(165) Samtlige virksomheder, som denne beslutning vedrører, er store virksomheder. Der er derfor ikke grund til at foretage en differentiering af det fastsatte bødebeløb.

3. Overtrædelsens varighed

(166) Som anført i betragtning 108, fastslår Kommissionen, at der først foreligger en overtrædelse fra 1990. For Vallourec, MRW, Dalmine, KSC, NKK, NSC og SMI varede overtrædelsen således fra 1990 til 1995, og for BS varede den fra 1990 til 1994. Der er derfor tale om en overtrædelse af middel varighed, der gør det berettiget at forhøje bøden med 10 % om året på grund af overtrædelsens grovhed.

(167) Bødens grundbeløb fastsættes således til 15 mio. EUR for Vallourec, MRW og Dalmine, KSC, NKK, NSC og SMI og til 14 mio. EUR for BS.

4. Formildende omstændigheder

(168) Kommissionen fastslår, at stålørindustrien har befundet sig i en langvarig krisesituation, som anført i betragtning 26. Fra især 1991 er industriens situation blevet forværret, og sammen med den øgede import har dette medført kapacitetsnedskæringer og fabrikslukninger.

(169) Disse formildende omstændigheder gør det berettiget at nedsætte grundbeløbene med 10 %.

5. Anvendelse af Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager

(170) Vallourec er den eneste af de virksomheder, som denne beslutning vedrører, der har givet væsentlige oplysninger om kartellets eksistens og indhold. Disse oplysninger har gjort det lettere for Kommissionen at påvise overtrædelsen af EF-traktatens artikel 81, stk. 1. Desuden meddelte Vallourec Kommissionen, at den ikke bestred de materielle forhold, som Kommissionen havde lagt til grund for sin klagepunktsmeddelelse.

(171) Dette samarbejde gør det berettiget at nedsætte bøden med 40 % i henhold til punkt D.2, første og andet led, i ovennævnte meddelelse.

(172) Dalmine meddelte Kommissionen i sit skriftlige svar på klagepunktsmeddelelsen og under høringen, at den ikke bestred de materielle forhold, som Kommissionen havde lagt til grund for sine klagepunkter.

(173) Bøden nedsættes derfor med 20 % i henhold til punkt D.2, andet led, i ovennævnte meddelelse.

(174) Kommissionen betragter MRW's adfærd som tvetydig: selv om MRW ikke har bestredet forholdene hverken i sit skriftlige svar på klagepunktsmeddelelsen eller under høringen, har den aldrig givet klart udtryk for sin stilling. MRW nægtede desuden at give nogle af de oplysninger, som Kommissionen havde anmodet om ved beslutning i henhold til artikel 11, stk. 5, i forordning nr. 17. Kommissionen mener ikke, at det er berettiget at anvende meddelelsen i dette tilfælde. Dette gælder også for BS, der ganske vist erklærede, at den ikke bestred forholdene, men satte spørgsmålstegn ved, om aftalen eksisterede, således som Kommissionen havde beskrevet den i klagepunktsmeddelelsen.

(175) Med hensyn til KSC, NKK, NSC og SMI har Kommissionen ikke konstateret noget effektivt samarbejde, der kunne berettige til anvendelsen af ovennævnte meddelelse. Disse virksomheder har under hele proceduren nægtet, at der forelå nogen aftale —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

1. Mannesmannröhren-Werke AG, Vallourec SA, British Steel Limited, Dalmine SpA, Sumitomo Metal Industries Limited, Nippon Steel Corporation, Kawasaki Steel Corporation og NKK Corporation har overtrådt EF-traktatens artikel 81, stk. 1, ved, på den måde og i det omfang der er angivet i betragtningerne i denne beslutning, at have deltaget i en aftale, der blandt andet gik ud på, at deres respektive hjemmemarkeder for OCTG-rør med standardgevind og sømløse projektledningsrør skulle respekteres.

2. Overtrædelsen varede fra 1990 til 1995 for Mannesmannröhren-Werke AG, Vallourec SA, Dalmine SpA, Sumitomo Metal Industries Limited, Nippon Steel Corporation, Kawasaki Steel Corporation og NKK Corporation. For British Steel Limited varede den fra 1990 til februar 1994.

Artikel 2

1. Mannesmannröhren-Werke AG, Vallourec SA, British Steel Limited og Dalmine SpA har overtrådt EF-traktatens artikel 81, stk. 1, ved som led i den i artikel 1 nævnte overtrædelse at have indgået kontrakter om en fordeling af leverancerne af glatte OCTG-rør til British Steel Limited (Vallourec SA fra 1994).

2. For British Steel Limited varede overtrædelsen fra 24. juli 1991 til februar 1994. For Vallourec SA varede overtrædelsen fra 24. juli 1991 til 30. marts 1999. For Dalmine SpA varede overtrædelsen fra 4. december 1991 til 30. marts 1999. For Mannesmannröhren-Werke AG varede overtrædelsen fra 9. august 1993 til 24. april 1997.

Artikel 3

De i artikel 1 og 2 nævnte virksomheder bringer omgående de i disse artikler omhandlede overtrædelser til ophør, hvis det ikke allerede er sket, og afholder sig for fremtiden fra at gen tage de handlinger eller den adfærd, der er omhandlet i de nævnte artikler, og fra at træffe foranstaltninger med tilsvarende virkning.

Artikel 4

De i artikel 1 opregnede virksomheder pålægges følgende bøder for den overtrædelse, der er omhandlet i nævnte artikel:

1) Mannesmannröhren-Werke AG	13 500 000 EUR
2) Vallourec SA	8 100 000 EUR
3) British Steel Limited	12 600 000 EUR
4) Dalmine SpA	10 800 000 EUR
5) Sumitomo Metal Industries Limited	13 500 000 EUR
6) Nippon Steel Corporation	13 500 000 EUR
7) Kawasaki Steel Corporation	13 500 000 EUR
8) NKK Corporation	13 500 000 EUR

Artikel 5

Bøderne indbetales senest tre måneder efter meddelelsen af denne beslutning på følgende bankkonto:

Konto nr. 310-0933000-43
Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber
Banque Bruxelles-Lambert
Agence européenne
Rond-point Schumann 5
B-1040 Bruxelles.

Efter denne frist påløber der automatisk renter efter den sats, som Den Europæiske Centralbank anvender på sine primære markedsoperationer på den første arbejdsdag i den måned, hvor denne beslutning er vedtaget, plus 3,5 procentpoint, dvs. 6,5 %.

Artikel 6

Denne beslutning er rettet til:

- 1) Mannesmannröhren-Werke AG, Wiesenstrasse 36, D-45473 Mülheim
- 2) Vallourec SA, 130 rue de Silly, BP 415, F-92103 Boulogne Billancourt Cedex
- 3) British Steel Limited, 15 Marylebone Road, London NW1 5JD, United Kingdom

- 4) Dalmine SpA, Piazza Caduti 6 luglio 1944, n. 1, I-24044 Dalmine (Bergamo)
- 5) Sumitomo Metal Industries Limited, Ote Centre Building, 1-3, Ohtemachi 1-Chome, Chiyoda-Ku, Tokyo 100-8113, Japan
- 6) Nippon Steel Corporation, 6-3 Otemachi 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo 100-8071, Japan
- 7) Kawasaki Steel Corporation, Hibiya Kokusai Building, 2-3, Uchisaiwaicho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo 100-0011, Japan
8. NKK Corporation, 1-1-2 Marunouchi Chiyoda-ku, Tokyo 100-8202, Japan.
- Denne beslutning kan tvangsfuldbyrdes i henhold til EF-traktatens artikel 256.
- Udfærdiget i Bruxelles, den 8. december 1999.
- På Kommissionens vegne*
Mario MONTI
Medlem af Kommissionen
-

BILAG 1

SØMLØSE RØR — 1996

(kt)

	Produktion	Eksport
EU	3 273	1 472
CØEL	1 278	687
SNG	2 617	695
USA	2 064	467
Latinamerika	1 678	1 183
Japan	1 938	1 267
Kina	3 162	234
Andre lande	390	376
I alt	16 400	6 381

Kilde: Den Europæiske Sammenslutning af Stålrørsfabrikanter.

BILAG 2

**LEVERANCER AF SØMLØSE STÅLRØR TIL OLIEINDUSTRIEN (UNDTAGEN RUSTFRI STÅLRØR) FRA
VALLOUREC, DALMINE, MRW, BS ⁽¹⁾, NSC, SMI ⁽²⁾, KSC OG NKK ⁽³⁾**

Gennemsnit for 1990-1995

		Tyskland	Frankrig	Italien	UK	EU i alt	I alt på verdensplan
Glatte OCTG-rør	Mio. EUR	0,3	0,4	0,6	31,2	33,3	99,6
	Tons	301	190	719	57 822	59 549	169 143
OCTG-rør med standardgevind	Mio. EUR	3,9	3,1	1,4	15,8	31,5	463,5
	Tons	3 266	3 140	1 514	19 622	38 277	688 601
OCTG-rør med »premium«-gevind	Mio. EUR	13,9	2,7	29,2	63,5	133,7	329,9
	Tons	8 452	2 616	31 734	58 152	125 143	361 374
OCTG-rør i alt	Mio. EUR	18,0	6,2	31,1	110,5	198,4	892,9
	Tons	12 717	5 982	33 966	131 940	223 280	1 241 446
Projektledningsrør	Mio. EUR	5,1	3,5	9,9	30,0	57,2	192,0
	Tons	4 585	4 277	13 355	37 983	71 209	319 028
Handelsledningsrør	Mio. EUR	1,2	14,4	47,5	19,3	101,1	224,6
	Tons	1 831	22 696	77 725	27 659	160 951	396 806
Ledningsrør i alt	Mio. EUR	6,4	17,9	57,3	49,4	158,3	416,1
	Tons	6 417	26 973	91 580	65 642	232 159	715 834

⁽¹⁾ Tallene for BS omfatter ikke de ledningsrør, der fremstilles på selskabets valseværk i Wednesfield.

⁽²⁾ SMI har ikke kunnet foretage en opdeling mellem projektledningsrør og handelsledningsrør. Derfor omfatter selskabets tal ikke ledningsrør. Desuden indgår selskabets salg af glatte OCTG-rør i dets tal for OCTG-rør med standardgevind.

⁽³⁾ De afsætningstal, som NKK har fremsendt, bygger på tal, som det japanske finansministerium har offentliggjort. Der er ikke foretaget nogen opdeling mellem de forskellige kategorier af OCTG-rør eller ledningsrør på verdensplan. På europæisk plan er der tale om NKK's skøn. NKK's tal på verdensplan er derfor ikke medtaget. Desuden indgår selskabets salg af glatte OCTG-rør i tallet for OCTG-rør med standardgevind.

BILAG 3

LEVERANCER AF SØMLØSE OCTG-RØR FRA VALLOUREC, DALMINE, MRW, BS, NSC, SMI, KSC OG NKK

Gennemsnit for 1990-1996

	I tons	I %
Italien	31 775	2
Tyskland	12 329	1
Frankrig	5 854	0
UK	127 419	9
Spanien	454	0
Østrig	1 821	0
Øvrige EU	38 906	3
Norge	74 096	5
EØS	292 725	20
SNG	106 266	7
USA/Canada	132 989	9
Sydamerika	69 455	5
Japan	10 524	1
Mellemøsten	153 287	10
Fjernøsten	150 703	10
Kina	403 267	27
Øvrige verden	136 488	9
I alt	1 484 977	100

BILAG 4

LEVERANCER AF SØMLØSE LEDNINGSRØR FRA VALLOUREC, DALMINE, MRW, BS, NSC, SMI, KSC OG NKK**Gennemsnit for 1990-1996**

	I tons	I %
Italien	89 020	10
Tyskland	9 988	1
Frankrig	26 969	3
UK	62 430	7
Spanien	6 655	1
Østrig	2 677	0
Øvrige EU	24 411	3
Norge	16 078	2
EØS	238 566	26
SNG	61 507	7
USA/Canada	121 818	13
Sydamerika	26 106	3
Japan	35 498	4
Mellemøsten	111 670	12
Fjernøsten	220 500	24
Kina	10 846	1
Øvrige verden	70 505	8
I alt	909 657	100

BILAG 5

IMPORT FRA TREDJELANDE (UNDTAGEN JAPAN)

Gennemsnit for 1990-1995

(tons)

	Sømløse OCTG-rør	Sømløse ledningsrør
Italien	49 781	27 748
Tyskland	1 604	4 082
Frankrig	1 682	2 163
UK	3 622	4 395
EU	66 027	56 580

Kilde: Eurostat.

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 2. oktober 2002

om statsstøtte C 44/01 (ex NN 147/98) som Tyskland har ydet til fordel for Technische Glaswerke Ilmenau GmbH

(meddelt under nummer K(2002) 2147)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2003/383/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger ⁽¹⁾ i henhold til EF-traktatens artikel 88, stk. 2, og artikel 6, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 ⁽²⁾, under hensyntagen til disse bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

1. SAGSFORLØB

- (1) Ved brev af 1. december 1998, der blev registreret den 4. december 1998, anmeldte Tyskland over for Kommissionen i henhold til EF-traktatens artikel 88, stk. 3, omstruktureringsforanstaltninger til fordel for Technische Glaswerke Ilmenau GmbH (»TGI«). Da støtten allerede var blevet udbetalt, blev foranstaltningerne registreret som støtte NN 147/98. Kommissionen anmodede Tyskland om yderligere oplysninger ved brev af 23. december 1998 og af 29. marts 1999, som blev besvaret ved brev af 18. februar 1999, modtaget den 19. februar 1999, og af 31. maj 1999, modtaget den 1. juni 1999. Ved brev af 15. september 1999, modtaget den 20. september 1999, af 4. oktober 1999, modtaget den 5. oktober 1999, og af 29. oktober 1999, modtaget den 3. november 1999, fremsendte Tyskland yderligere oplysninger.
- (2) Ved brev 4. april 2000 underrettede Kommissionen Tyskland om sin beslutning om at indlede proceduren

efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, vedrørende et afkald på 4 000 000 DEM af købsprisen (statsstøtte C 19/2000). Samtidig blev Tyskland opfordret til at fremsende alle oplysninger, der er nødvendige, for at det kan konstateres, om investeringslån på 17 100 000 DEM, der angiveligt blev ydet af Kreditanstalt für Wiederaufbau (»KfW«) på grundlag af støtteordninger, der er godkendt af Kommissionen, og en støtte på 2 000 000 DEM fra Thüringens konsolideringsfond, en godkendt støtteordning, rent faktisk er omfattet af de relevante ordninger ⁽³⁾.

- (3) Ved brev af 3. juli 2000, der blev registreret den 7. juli 2000, reagerede Tyskland på procedurans indledning og påbuddet om oplysninger. Den 7. november 2000 fandt der et møde sted med repræsentanter for de tyske myndigheder. Ved brev af 27. februar 2001, modtaget den 1. marts 2001, fremsendte Tyskland yderligere oplysninger.
- (4) Som led i den formelle undersøgelsesprocedure C 19/2000 modtog Kommissionen bemærkninger fra to interesserede parter. Disse bemærkninger er videresendt til Tyskland med anmodning om eventuelle kommentarer; kommentarer blev modtaget ved brev af 13. december 2000, modtaget den 15. december 2000, og af 27. februar 2001, modtaget den 1. marts 2001.
- (5) Ved brev af 5. juli 2001 underrettede Kommissionen Tyskland om sin beslutning om at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, vedrørende den nye støtte.
- (6) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ⁽⁴⁾. Kommissionen opfordrede interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til den omhandlede støtteforanstaltning.

⁽¹⁾ EFT C 272 af 27.9.2001, s. 2.

⁽²⁾ EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.

⁽³⁾ EFT C 217 af 29.7.2000, s. 10.

⁽⁴⁾ EFT C 272 af 27.9.2001, s. 2.

- (7) Ved brev af 9. oktober 2001, der blev registreret den 9. oktober 2001, reagerede Tyskland på indledningen af proceduren. Supplerende oplysninger blev fremsendt ved brev af 15. marts 2002, modtaget den 18. marts 2002, og af 23. april 2002, modtaget den 24. april 2002. Ved brev af 12. juni 2002, der blev registreret den 13. juni 2002, fremsendte Tyskland yderligere oplysninger.
- (8) Kommissionen har modtaget bemærkninger fra to interesserede parter. Disse bemærkninger er videresendt til Tyskland med anmodning om eventuelle kommentarer. Kommentarer blev modtaget ved brev af 4. februar 2002, modtaget den 4. februar 2002.
- (9) Den pågældende virksomhed fremsendte yderligere breve af 1. marts 2002, modtaget den 4. marts 2002, og af 11. april 2002, modtaget den 12. april 2002. Den 17. maj 2002 fandt der et møde sted med tyske repræsentanter og virksomhedens advokater. Ved denne lejlighed udleverede virksomheden yderligere oplysninger, der blev registreret den 23. maj 2002.
- (10) Fordringsafkaldet var genstand for sag C 19/2000 og skal ikke undersøges i denne forbindelse. Den 12. juni 2001 blev der truffet en endelig negativ beslutning ⁽⁵⁾. Støttemodtageren anfægtede denne beslutning den 28. august 2001 (sag T-198/01). Med afgørelse af 4. april 2002 fastslog Førsteinstansrettens præsident, at gennemførelsen af artikel 2 i Kommissionens beslutning, som vedrører støttens tilbagebetaling, skulle udsættes under overholdelse af visse betingelser. Den 18. juni 2002 gjorde Kommissionen indsigelse mod denne afgørelse.

2. BESKRIVELSE

2.1. Støttemodtageren

- (11) TGI har sæde i Ilmenau i Thüringen, der er et støtteberettiget område efter EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a). Virksomheden blev grundlagt i 1994 af to privatpersoner, hr. og fru Geiß, med det formål at overtage fire af de 12 produktionslinjer fra Ilmenauer Glaswerke GmbH (»IGW«), en virksomhed, som enejeeren, Treuhandanstalt (»THA«), i 1994 besluttede at afvikle. De resterende otte produktionslinjer blev nedlagt og afviklet.
- (12) Virksomheden er aktiv inden for produktionsområderne teknisk glas, laboratorieglass, husholdningsglas, skueglas, rør og stænger. I 1997 havde TGI 226 medarbejdere og en omsætning på 28 048 000 DEM.

- (13) Virksomhedens hovedanpartshaver ([...]* (*) % af andelen) og direktør, hr. Geiß, var ligeledes eneste selskabsdeltager i og direktør for to andre virksomheder, som opererede på samme marked som TGI:
- Laborbedarf Stralsund GmbH (»LS«), i Güstrow, Mecklenburg-Vorpommern, og
  - Paul F. Schröder & Co. Technische Glaswaren (GmbH & Co.) (»PFS«), i Ellerau i nærheden af Hamburg.
- (14) LS havde to medarbejdere i 1997 og indstillede aktiviteterne i 1999. PFS havde 74 medarbejdere, opnåede i 1997 en omsætning på 9 711 000 DEM og indgav konkursbegæring i januar 2000.

2.2. Tidligere finansielle foranstaltninger

- (15) De fire af IGW's produktionslinjer blev solgt til TGI på grundlag af to »asset deals«.

2.2.1. »Asset deal 1« (aftale af 26. september 1994)

- (16) Efter resultatløse forhandlinger med andre potentielle investorer blev de tre første produktionslinjer solgt til TGI i september 1994. Salget blev godkendt af THA, IGW's enejeer, i december 1994.
- (17) Købsprisen udgjorde i alt 5 800 000 DEM og skulle betales i tre rater indtil udgangen af 1999. Betalingen blev sikret ved et ejerpant på 4 000 000 DEM og en bankgaranti på 1 800 000 DEM. Sidstnævnte blev på sin side sikret ved kontragarantier og indlån på opsigelse.
- (18) I forbindelse med denne »asset deal« stillede Tyskland nedenstående foranstaltninger på i alt 58 500 000 DEM til rådighed:

(DEM)

Finansielle foranstaltninger	Beløb
Investeringslån fra Kreditanstalt für Wiederaufbau	17 100 000
Investeringsstilskud (GA-Mittel)	6 750 000
Investeringspræmier	1 150 000
BvS-tilskud	16 500 000
THA-/BvS-tilskud til dækning af tab	17 000 000
I alt	58 500 000

(*) Dele af denne tekst blev udeladt for at sikre, at ingen fortrolige oplysninger offentliggøres; de pågældende dele er omgivet af firkantede parenteser og forsynet med en asterisk.

⁽⁵⁾ EFT L 62 af 5.3.2002, s. 30.

- (19) Foruden investeringslån på 17 100 000 DEM fra Kreditanstalt für Wiederaufbau («KfW»), investeringstilskud og investeringspræmier på 7 900 000 DEM modtog TGI fra Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben («BvS») tilskud på 16 500 000 DEM til omstruktureringen af et pilotanlæg og THA-/BvS-tilskud på 17 000 000 DEM til dækning af tab i perioden 1994-1997.

2.2.2. »Asset deal 2« (aftale af 11. december 1995)

- (20) I december 1995 blev den fjerde produktionslinje solgt til TGI, da det ikke var muligt at finde en anden investor. Købsprisen udgjorde 50 000 DEM.
- (21) I forbindelse med »asset deal 2« stillede Tyskland nedestående foranstaltninger til et beløb af i alt 8 925 000 DEM til rådighed:

(DEM)

Finansiell foranstaltning	Beløb
Investeringspræmier	425 000
TAB-lån fra konsolideringsfonden	2 000 000
BvS-tilskud til omstruktureringen af den fjerde produktionslinje	4 000 000
BvS-investeringsstilskud	1 000 000
THA-/BvS-tilskud til dækning af tab	1 500 000
I alt	8 925 000

- (22) Foruden investeringspræmier på 425 000 DEM og et lån på 2 000 000 DEM fra Thüringer Aufbaubank («TAB») modtog TGI BvS-tilskud på 4 000 000 DEM til omstruktureringen af den fjerde produktionslinje, BvS-investeringsstilskud på 1 000 000 DEM og THA-/BvS-tilskud på 1 500 000 DEM til dækning af tab i perioden 1996-1998.
- (23) For at »asset deal 2« kunne træde i kraft, skulle TGI stille en bankgaranti. Da denne ikke blev stillet, var »asset deal 2« foreløbig uden retsvirkning indtil februar 1998.

2.3. Omstruktureringsplanen og de finansielle foranstaltninger

- (24) Ifølge Tyskland opstod der vanskeligheder for TGI på grund af, at investeringsprojektets opstart måtte udskydes i et halvt år, da THA først godkendte »asset deal 1« i december 1994.

- (25) Derfor kunne investeringerne først påbegyndes i april 1995, mens virksomheden havde regnet med, at de var blevet påbegyndt i fjerde kvartal af 1994. Dette resulterede i, at de yderligere investeringer blev udskudt.

- (26) Desuden kunne TGI ikke rettidigt stille den garanti, der krævedes til gennemførelsen af »asset deal 2«. Dette medførte så, at BvS ikke stillede sine tilskud på 4 000 000 DEM til omstruktureringen af den fjerde produktionslinje til rådighed, således at de nødvendige investeringer ikke kunne gennemføres. Da TGI siden begyndelsen havde lidt under en vedvarende likviditetsmangel, var hele projektet truet, og i 1997 var virksomhedens likvide midler næsten udtømt.

- (27) Til genoprettelse af rentabiliteten var TGI tvunget til at løse likviditetsproblemet og fremskaffe kapital og reserver. Med henblik herpå besluttede BvS, delstaten Thüringen og virksomhedens ejer i februar 1998 at indlede en »fælles aktion«.

- (28) Sammen med anmeldelsen fremsendte Tyskland nedestående omstruktureringsplan. Omstruktureringen skulle finde sted i perioden 1998-2000:

(DEM)

Finansieringsbehov	Beløb
Købspris	5 800 000
Omstrukturering af den fjerde produktionslinje	4 000 000
Investeringer (fjerde produktionslinje)	6 000 000
Projekter til forbedring af produktiviteten	1 500 000
Hovedeftersyn	3 000 000
Gæld til leverandører fra 1997	1 750 000
Lejefgifter for 1997	175 000
I alt	22 225 000

- (29) Købsprisen for de tre første produktionslinjer var stadig ikke betalt. Desuden var der behov for 4 000 000 DEM til omstruktureringen af den fjerde produktionslinje og 6 000 000 DEM til de dermed forbundne investeringer. Til projekter til forbedring af produktiviteten og et hovedeftersyn af produktionslinjerne var der afsat 4 500 000 DEM. Til udestående gæld til leverandører fra

- 1997 og til lejebetalinger, der oprindeligt var forfaldne i 1997, var der behov for et beløb på 1 925 000 DEM.
- (30) De førnævnte omstrukturingsomkostninger skulle finansieres på følgende måde:

(DEM)	
Finansielle foranstaltninger	Beløb
BvS' afkald på betaling af købsprisen	4 000 000
Omdannelse af bankgarantien i forbindelse med den resterende del af købsprisen til et ejerpan	1 800 000
BvS-tilskud til omstruktureringen af den fjerde produktionslinje	4 000 000
THA-/BvS-tilskud til dækning af tab	1 325 000
Investeringspræmier	475 000
TAB-lån fra konsolideringsfonden	2 000 000
Egenkapital (cashflow)	4 175 000
Bidrag fra privat investor	3 850 000
Medarbejdernes afkald på julegratiale	650 000
Frigivelse af garantien i forbindelse med beskæftigelsesgarantien	250 000
I alt	22 525 000

- (31) BvS gav afkald på betalingen af 4 000 000 DEM af den oprindelige købspris. Desuden blev bankgarantien på 1 800 000 DEM fra »asset deal 1« omdannet til et ejerpan for at forbedre virksomhedens likviditetssituation.
- (32) BvS godkendte endelig »asset deal 2« uden at fastholde kravet om en bankgaranti; på grund af denne betingelse havde aftalen været uden retsvirkning indtil februar 1998. Tilskuddene på 4 000 000 DEM til omstruktureringen af den fjerde produktionslinje kunne således omsider udbetales. Desuden modtog virksomheden THA-/BvS-tilskud til dækning af tab på 1 325 000 DEM.
- (33) I forbindelse med omstruktureringen blev virksomheden ydet investeringspræmier på 475 000 DEM.
- (34) I overensstemmelse med aftalen i forbindelse med »asset deal 2« modtog virksomheden fra TAB et lån på 2 000 000 DEM fra Thüringens konsolideringsfond.
- (35) Ifølge omstrukturingsplanen skulle 4 175 000 DEM af omstrukturingsomkostningerne finansieres af virksomhedens egne midler i form af cashflow. Det blev ikke oplyst, om dette cashflow allerede var opnået, eller hvornår det skulle opnås. En privat investor, som endnu ikke var fundet, skulle bidrage med 3 850 000 DEM til omstruktureringen.
- (36) Desuden gav medarbejderne afkald på julegratiale på [...] DEM.
- (37) Gennem frigivelsen af garantien i forbindelse med beskæftigelsesgarantien blev der frigjort 250 000 DEM til omstruktureringen. Der foreligger ikke yderligere oplysninger om denne garanti.

- (38) Ifølge den foreløbige resultatopgørelse forventedes i 1999 et positivt driftsresultat for TGI. Disse forventninger er ikke blevet indfriet. Den forventede og faktiske udvikling fremgår af nedenstående tabel:

(1 000 DEM)							
	1997 (faktisk)	1998 (forventet)	1998 (faktisk)	1999 (forventet)	1999 (faktisk)	2000 (forventet)	2000 (faktisk) ^(*)
Omsætning	28 048	34 800	31 429	38 700	27 371	41 000	24 200
Driftsresultat	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*

Bemærk: faktisk 1997-1999 og forventet 1998: tab; faktisk 2000 og forventet 1999-2000: overskud.
 (*) Indtil 30. september 2000.

- (39) Ifølge de oplysninger, som Tyskland senest har fremsendt, havde virksomheden i 2000 og 2001 en omsætning på henholdsvis 32,7 mio. DEM og 35,144 mio. DEM. I 2001 opnåede virksomheden et overskud på ca. [...] * DEM.

2.4. Markedsanalyse

- (40) De produkter, som TGI fremstiller, er specialglas. Specialglas tegnede sig i 1997 for ca. 6 % af den samlede glasproduktion i EU, og sektoren er kendetegnet ved en lang række forskellige produkter og et begrænset antal produktionsvirksomheder. TGI er en af de ti virksomheder i EU, som fremstiller lysteknik glas.
- (41) Ifølge de oplysninger ⁽⁶⁾, som Kommissionen råder over, hørte specialglassektoren i 1997 blandt vækstsektorerne med en vækst i produktionen på over 5 % i forhold til det foregående år. Markedet for lysteknik glas kunne i 1997 opvise en stigning på ca. 4 %. Som følge af krisen i Asien fortsatte denne positive udvikling — mod alle forventninger — ikke i 1998. Siden midten af 1999 er markedet ved at rette sig igen, og omsætningen af specialglas i Tyskland er steget med 3,4 %. De generelle udsigter er fortsat positive.

2.5. Indledning af den formelle undersøgelsesprocedure

- (42) Kommissionen indledte den formelle undersøgelsesprocedure vedrørende et TAB-lån på 2 mio. DEM, som angiveligt var ydet på grundlag af en godkendt støtteordning. Bestemmelserne i den godkendte støtteordning blev tilsyneladende ikke opfyldt, og det var tvivlsomt, om lånet var foreneligt med Fællesskabets rammebestemmelser for støtte til redning og omstrukturering. Der forelå således ingen omstrukturingsplan til genoprettelse af virksomhedens rentabilitet, og der var tilsyneladende ikke tale om noget bidrag fra en privat investor. Kommissionen betvivlede ligeledes, at støttemodtageren kunne betragtes som en SMV.
- (43) Der blev også indledt en formel undersøgelsesprocedure vedrørende henstanden med betalingen af 1,8 mio. DEM af købsprisen og omdannelsen af sikkerhedsstillelser. Kommissionen formodede, at disse foranstaltninger udgør statsstøtte, og tvivlede på, om de var forenelige med rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering.

⁽⁶⁾ Se »Panorama of EU Industry 1997«, bind 1, kapitel 9, og rapport fra Standing Committee of the European Glass Industries (CPIV) fra 1998 samt årsberetningen for 1999 fra Bundesverband Glasindustrie und Mineralfaserindustrie.

3. BEMÆRKNINGER FRA INTERESSEREDE PARTER

- (44) Kommissionen modtog bemærkninger fra TGI selv og fra en konkurrent til virksomheden. Bemærkningerne blev videresendt til Tyskland ved brev af henholdsvis 31. oktober 2001 og 12. november 2001 med anmodning om eventuelle kommentarer. Et svar på konkurrentens bemærkninger blev modtaget den 4. februar 2002.
- (45) TGI har anført i sine bemærkninger til procedurens indledning, at Kommissionen har tilsidesat princippet om god forvaltningsskik. Proceduren vedrørende afkaldet på 4 000 000 DEM af købsprisen er blevet adskilt fra proceduren vedrørende TAB-lånet; i forbindelse med den første foranstaltning blev der truffet en negativ beslutning, og derpå blev proceduren vedrørende den anden foranstaltning indledt. Da begge foranstaltninger indgår i samme omstrukturingsplan, bør de vurderes inden for rammerne af én procedure. Ved at udskille visse aspekter bliver omstrukturingsplanen usammenhængende, således at den negative beslutning i forbindelse med sag C 19/2000 påvirker udfaldet af proceduren vedrørende TAB-lånet.
- (46) TGI har endvidere anført, at beslutningen vedrørende fordringsafkaldet ikke var presserende, da virksomheden førte forhandlinger med en investor, og omstrukturingsplanen blev tilpasset yderligere. Kommissionen har tilsidesat princippet om god forvaltningsskik, da den først indledte den formelle undersøgelsesprocedure vedrørende omdannelsen af sikkerhedsstillelserne, efter at den havde været informeret herom i 31 måneder. Desuden har TGI beklaget, at Kommissionen i beslutningen om indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure ikke tog hensyn til de argumenter, som Tyskland havde fremført, og de senest fremsendte oplysninger.
- (47) TGI har gjort gældende, at TAB-lånet ikke udgør statsstøtte, men er en berettiget kompensation fra delstaten Thüringen for nedrivningen af en bygning.
- (48) TGI har anført, at såfremt Kommissionen ikke støtter denne argumentation, er lånet omfattet af den støtteordning, på grundlag af hvilken det angiveligt blev ydet. Såfremt Kommissionen når frem til, at lånet ikke er omfattet af støtteordningen, har TGI gjort gældende, at TAB-lånet kan godkendes i henhold til Fællesskabets rammebestemmelser for støtte til redning og omstrukturering.
- (49) Efter TGI's opfattelse var et af de væsentligste problemer med hensyn til at anvende rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering, at der ikke var noget bidrag fra en privat investor, som ifølge den oprindelige omstrukturingsplan skulle have stillet 3,85

mio. DEM til rådighed. TGI har oplyst, at virksomheden førte forhandlinger med en [...] investorgruppe, og at forhandlingerne næsten var afsluttet. Investorerne havde til hensigt at investere [...] DEM i virksomheden. TGI fremlagde også en hensigtserklæring fra investoren.

udøver sin virksomhed. Desuden er TGI's aktiviteter på markedet for lysteknisk glas meget begrænsede.

4. KOMMENTARER FRA TYSKLAND

- (50) I bemærkningerne til procedurens indledning har konkurrenten anført, at TGI ikke kan betragtes som en SMV, da TGI's hovedanpartshaver, hr. Geiß, også ejede en række andre virksomheder. Disse virksomheder skulle betragtes som en økonomisk enhed og overskrider til sammen den tærskel på 250 medarbejdere, der er fastsat i SMV-henstillingen.
- (51) Endvidere har konkurrenten gjort gældende, at omdannelsen af sikkerhedsstillelser samt betalingshenstanden udgør statsstøtte. Omdannelsen af et banklån til et efterstillet ejerpant udgør statsstøtte, da en bankgaranti normalt ikke er forbundet med nogen risiko i tilfælde af virksomhedens insolvens. Med hensyn til et efterstillet ejerpant vil andre kreditors krav have forrang, og der er ikke mulighed for inddrivelse i tilfælde af insolvens. Betalingshenstanden udgør ligeledes statsstøtte, da kreditoren trods virksomhedens vanskelige økonomiske situation kunne have realiseret sit krav ved at udnytte bankgarantien. En privat kreditor havde ikke givet afkald på denne mulighed.
- (52) Med hensyn til lånet fra Thüringer Aufbaubank har konkurrenten anført, at dette udgør statsstøtte, og at lånet ikke er omfattet af ordningen, da denne gælder for SMV. Desuden blev betingelserne i rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering ikke opfyldt.
- (53) Konkurrenten har beskyldt TGI for at udnytte statsstøtte til systematisk at sælge sine produkter til dumpingpriser, hvilket har alvorlige konkurrencefordrejende virkninger. Konkurrentens markedsandel er blevet markant reduceret, og priserne er faldet drastisk.
- (54) Med hensyn til støtteforanstaltningernes forenelighed med rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering har konkurrenten gjort opmærksom på, at der ikke foreligger nogen omstrukturingsplan. Desuden skulle de strukturelt betingede tabsgivende aktiviteter opgives ifølge disse rammebestemmelser. Konkurrenten har anført, at virksomheden bør indstille sine aktiviteter inden for kaffekolber, et vigende marked. Desuden blev princippet om, at omstrukturingsstøtte kun må ydes som engangsstøtte, efter konkurrentens opfattelse ikke overholdt.
- (55) Konkurrenten har endvidere anført, at der er strukturel overkapacitet på nogle af de produktmarkeder, hvor TGI
- (56) I svaret på procedurens indledning har Tyskland anført, at TAB-lånet er omfattet af den ordning, på grundlag af hvilken det angiveligt blev ydet. De forskellige betingelser i ordningen er opfyldt.
- (57) Støttemodtageren skal efter Tysklands opfattelse betragtes som en SMV. De andre virksomheder, som hr. Geiß ejer, opererer ikke længere på markedet. Støttemodtageren var også en SMV på det tidspunkt, hvor støtten blev ydet, da der ikke var nogen synergier mellem de forskellige virksomheder. TGI og de andre virksomheder, som tilhørte den samme ejer, udgjorde ikke en økonomisk enhed. Selv hvis det ikke havde været muligt at betragte TGI som en SMV, kunne der have været ydet et lån fra Thüringens konsolideringsfond. I dette tilfælde skulle projektet have været anmeldt.
- (58) Med hensyn til omstrukturingsplanen har Tyskland anført, at det har været nødvendigt at ændre den oprindelige omstrukturingsplan flere gange. Virksomheden har udarbejdet en ændret plan, som er afpasset efter den nye situation i april 2001. Desuden var der forhandlinger med en privat investor, som snart ville blive afsluttet. Den endelige omstrukturingsplan vil blive fremlagt på et senere tidspunkt.
- (59) Det er efter Tysklands opfattelse kun nødvendigt at nedskære kapaciteten, hvis der i forbindelse med SMV er tale om en dominerende virksomhed på et marked, der er præget af overkapacitet. Da dette ikke er tilfældet, er en kapacitetsnedskæring ikke nødvendig.
- (60) Tyskland har gjort gældende, at støtten er begrænset til det strengt nødvendige minimum. Med hensyn til bidraget fra den private investor har Tyskland anført, at der skal tages hensyn til den garanti for lånet, som er stillet af virksomhedens hovedanpartshaver og direktør, hr. Geiß. Desuden foreligger der et bidrag fra medarbejderne. Tyskland har afvist konkurrentens påstand om, at TGI sælger sine produkter til dumpingpriser.
- (61) Tyskland har anført, at TAB-lånet er ydet fra Thüringens konsolideringsfond, en godkendt støtteordning. Af hensyn til retssikkerheden skal Kommissionen kun vurdere, om betingelserne for støttens ydelse blev vurderet på passende vis, og at der ikke er tale om en åbenbar fejl-anvendelse. Kommissionen har ikke overholdt disse principper, navnlig ikke hvad angår tvivlen med hensyn til støttemodtagerens status som SMV.

- (62) Kommission konstaterer, at den udstedte et påbud om oplysninger for at få yderligere oplysninger om lånet fra Thüringens konsolideringsfond. På grundlag af de fremsendte oplysninger nåede Kommissionen til den konklusion, at betingelserne ikke er opfyldt. Kommissionen var derfor forpligtet til at indlede den formelle undersøgelsesprocedure.
- (63) Når Kommissionen til den konklusion, at lånet rent faktisk ikke er omfattet af støtteordningen, har Tyskland alternativt fremført det argument, at lånet kan godkendes i henhold til rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering. Tyskland har mindet om, at Kommissionen vurderer omstrukturingsstøtte til SMV mindre restriktivt. Efter Tysklands opfattelse kunne TGI betragtes som en SMV med 226 medarbejdere i 1997. Det forhold, at hr. Geiß ejer andre virksomheder, er uden betydning for TGI's klassificering som SMV.
- (64) Tyskland har henvist til ekspertrapporten fra november 2000 samt nyere oplysninger vedrørende virksomhedens udvikling, som blev fremsendt til Kommissionen og viser en positiv tendens. Tyskland har gjort gældende, at Kommissionen ikke har taget hensyn til denne dokumentation.
- (65) Tyskland har endvidere anført, at TAB-lånet ikke udgør støtte, men er en kompensation fra delstaten Thüringen for nedrivningen af det gamle mengekammer. Denne bygning blev anvendt i forbindelse med driften af den fjerde produktionslinje. I forbindelse med nedrivningen af bygningen opstod der for TGI yderligere omkostninger på 2 mio. DEM, da der skulle opføres en ny bygning såvel som en forbindelsesbro. Lånet fra Thüringens konsolideringsfond blev ydet virksomheden som kompensation. Ifølge de tyske myndigheders oplysninger fremgår det af aftalen, at der er en forbindelse mellem lånet og nedrivningen af bygningen. Ifølge aftalen skal lånet anvendes til at finansiere investeringerne som led i istandsættelsen af bygningen i forbindelse med den fjerde produktionslinje.
- (66) Med hensyn til henstanden med betalingen af den resterende købspris har Tyskland anført, at BvS har handlet som en privat kreditor. Henstanden var nødvendig for at gøre det muligt for virksomheden at modernisere produktionslinjerne og således sikre virksomhedens rentabilitet. I tilfælde af virksomhedens insolvens var hele kravet gået tabt. Betalingshenstanden udgør derfor ikke statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1. Alternativt har Tyskland fremført det argument, at betalingshenstanden kan godkendes i henhold til rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering.
- (67) I sit svar på bemærkningerne fra en konkurrent har Tyskland beklaget, at procedurerne blev opdelt. Tyskland har opfordret Kommissionen til at ophæve sin beslutning vedrørende fordringsafkaldet, og anført, at Kommissionen kan ophæve en beslutning og endog er forpligtet til at gøre det, hvis der er begået en alvorlig fejl i forbindelse med proceduren.
- (68) I henhold til artikel 9 i forordning (EF) nr. 659/1999 kan Kommissionen ophæve en beslutning, hvis den var baseret på urigtige oplysninger, som blev indsendt under proceduren, og som var af afgørende betydning for beslutningen. Da dette ikke er tilfældet i forbindelse med den ovennævnte sag, ser Kommissionen ingen grund til at ophæve beslutningen.
- (69) Tyskland har anført, at den første negative beslutning påvirker den anden beslutning. Desuden har medlemsstaten ifølge Tyskland ikke mulighed for at tage stilling til virkningen af alle foranstaltninger, som indgår i omstrukturingsplanen, hvorfor retten til kontradiktion ikke er sikret. Desuden kan Kommissionen ikke vurdere omstrukturingsplanen som helhed. Efter Tysklands opfattelse er princippet om god forvaltningsskik derfor blevet tilsidesat.
- (70) Tyskland har bekræftet sit standpunkt, hvorefter lånet rent faktisk er omfattet af den støtteordning, på grundlag af hvilken det angiveligt blev ydet. Alternativt har Tyskland fremført det argument, at lånet ikke udgør støtte, men er en kompensation. Tyskland har desuden anført, at lånet ikke indeholder statsstøtteelementer, da det blev ydet på markedsvilkår. Dette støttes af, at hr. Geiß personligt har stillet garanti for lånets tilbagebetaling.
- (71) Tyskland har mindet om, at TGI kunne betragtes som en SMV på det tidspunkt, hvor lånet blev ydet. Der var ingen synergier mellem de to virksomheder, da der var tale om forskellige produktgrupper, og forretningerne mellem de to virksomheder blev gennemført på normale markedsmæssige vilkår. De to virksomheder kan derfor ikke betragtes som en enhed, hvis faktiske økonomiske styrke er større end en SMV's.
- (72) Alternativt har Tyskland fremført det argument, at lånet er foreneligt med fællesmarkedet i henhold til rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering. I den forbindelse fremlagde Tyskland aktuelle oplysninger vedrørende virksomhedens rentabilitet og omstrukturingsplanen. Tyskland fremsendte TGI's seneste omstrukturingsplan fra april 2001, som omfatter en investeringsplan og en oversigt over finansieringen af investeringerne.
- (73) Tyskland fremlagde endvidere en ekspertrapport, som var blevet udarbejdet i forbindelse med sag T-198/01

- (vedrørende Kommissionens negative beslutning med hensyn til afkaldet i forbindelse med købsprisen), og hvoraf det — efter Tysklands opfattelse — fremgår, at virksomheden vedvarende har forbedret sin økonomiske ydeevne og genoprettet sin rentabilitet på længere sigt.
- (74) Ved brev af 15. marts 2002 har Tyskland oplyst, at TGI har fundet en ny investor, [...]*. Investoren vil investere [...]* EUR i virksomheden og overtage [...]* % af andelen. Han har gjort sit bidrag betinget af, at fordringsafkaldet på 4 mio. DEM, som var genstand for en negativ beslutning, bekræftes. Tyskland har derfor anmodet om, at Kommissionen ophæver sin negative beslutning i forbindelse med sag C 19/2000 vedrørende fordringsafkaldet og medtager fordringsafkaldet i den igangværende procedure.
- (75) Tyskland har anført, at den negative beslutning i forbindelse med sag C 19/2000 samt indledningen af den igangværende procedure hovedsagelig var baseret på det manglende bidrag fra en privat investor. Den nye investor gør det muligt for Tyskland at fremlægge en ny omstrukturingsplan, som opfylder både rentabilitetskriteriet og kriteriet om støttens proportionalitet. De forsinkede investeringer kan nu foretages.
- (76) I sit seneste brev af 13. juni 2002 gentog Tyskland i det væsentlige de argumenter, der allerede var blevet fremsendt i de breve, som tidligere var blevet fremsendt som led i den igangværende procedure.
- (77) Tyskland har understreget, at konkurrenten Schott vil opnå en monopolstilling i visse markedssegmenter, hvis TGI udtræder af markedet. Dette bør tages i betragtning i forbindelse med beslutningen om omstrukturingsstøttens forenelighed. Tyskland har citeret Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder, som fastsætter følgende: »Det kan bl.a. være berettiget ... at yde statsstøtte ud fra ønsket om at bevare en konkurrencepræget markedsstruktur i tilfælde, hvor lukninger af virksomheder vil kunne medføre etableringen af et monopol eller et stramt oligopol ...« (7).
- (78) Desuden har Tyskland gjort gældende, at selv hvis Kommissionen er af den opfattelse, at bidraget fra den nye investor ikke kan tages i betragtning ved vurderingen af støttens forenelighed, giver den alternative plan til finansiering af omstrukturingsforanstaltningerne mulighed for at godkende støtten. Denne plan er allerede fremsendt til Kommissionen.
- (79) Efter Tysklands opfattelse er denne finansieringsplan gennemførlig og realistisk, hvilket kan udledes af, at virksomheden allerede har gennemført hovedparten af omstruktureringen. Planen opfylder også betingelsen med hensyn til støttens proportionalitet, da den foruden
- de offentlige foranstaltninger fra BvS og delstaten Thüringen også indeholder et betydeligt privat bidrag til investeringerne. Endelig er kun halvdelen af omstruktureringssomkostningerne blevet finansieret ved hjælp af afkaldet i forbindelse med købsprisen og TAB-lånet, som hr. Geiß har stillet garanti for. De resterende omkostninger er blevet finansieret af virksomheden selv, støttet af medarbejdernes og direktørens afkald på løn og betalinger.
- (80) Tyskland har gjort gældende, at den nye investering fra [...]* på [...]* EUR, hr. Geiß' garanti i forbindelse med TAB-lånet på 2 mio. DEM (1,022 mio. EUR), henstanden med tilbagebetalingen af lånene fra en privat bank på [...]* EUR, henstanden med betalingen af medarbejdernes lønninger og julegratiale på [...]* EUR og medarbejdernes afkald på julegratiale i 1997 på [...]* EUR bør betragtes som en privat investors bidrag.
- (81) Tyskland er derfor nået til den konklusion, at betingelserne for, at støtten kan godkendes på grundlag af rammebestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering, er opfyldt.

5. VURDERING

- (82) Kommissionen konstaterer, at adskillelsen af procedurerne og den endelige negative beslutning i forbindelse med den første procedure ikke foregriber udfaldet af den anden procedure. Alle elementer, som var nødvendige til at træffe beslutning vedrørende de første foranstaltninger, forelå rent faktisk, og det er i overensstemmelse med princippet om god forvaltningsskik, at en formel undersøgelsesprocedure afsluttes snarest muligt.
- (83) TGI har modtaget finansiel støtte ved hjælp af offentlige midler. Kommissionen skal indledningsvis undersøge, om disse foranstaltninger udgør statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1.
- (84) Når TGI har modtaget finansiel støtte ved hjælp af offentlige midler, som ingen privat investor havde ydet, er virksomheden blevet begunstiget i forhold til sine konkurrenter, og konkurrencevilkårene er blevet fordrejet. Dette påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne, da der er en omfattende samhandel på det relevante produktmarked. Disse finansielle foranstaltninger udgør derfor statsstøtte i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 1, og Kommissionen skal undersøge, om de er forenelige med fællesmarkedet.
- (85) Med hensyn til hver enkelt foranstaltning, der blev ydet til fordel for TGI ved hjælp af offentlige midler, skal det derfor undersøges, om der er tale om statsstøtte, og såfremt dette er tilfældet, skal det undersøges, om den er forenelig med fællesmarkedet.

(7) EFT C 368 af 23.12.1994, s. 12.

5.1. Støttemodtageren

- (86) For Tysklands vedkommende er TGI støttemodtageren. Desuden er virksomheden efter Tysklands opfattelse en SMV som omhandlet i Kommissionens henstilling af 3. april 1996 vedrørende definitionen af små og mellemstore virksomheder ⁽⁸⁾ («SMV-henstilling»).
- (87) Ved indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure rejste Kommissionen det spørgsmål, om den pågældende virksomhed kunne være større end TGI. TGI's hovedansvarshaver og direktør var samtidig ene-ejer af og direktør i to andre virksomheder, PFS og LS. Tilsammen havde TGI, PFS og LS over 250 medarbejdere og overskred dermed den tærskel, der er fastsat i SMV-henstillingen.
- (88) Da det er uden betydning for vurderingen af de pågældende foranstaltninger, om TGI kan betragtes som en SMV, vil dette spørgsmål ikke blive behandlet yderligere som led i denne procedure.

5.2. Støtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1, og forenelighed med godkendte støtteordninger

5.2.1. Bidrag fra THA/BvS i forbindelse med »asset deal 1« (aftale af 28. september 1994)

- (89) Foranstaltningerne i forbindelse med »asset deal 1« var omfattet af THA-støtteordning E 15/92 ⁽⁹⁾. Da det havde været den billigste løsning at lukke virksomheden, og staten alligevel besluttede at privatisere den ved hjælp af statsstøtte, opstod der herved for staten omkostninger på 33 500 000 DEM. Den pris på 5 800 000 DEM, der skulle betales for virksomheden, er derfor en negativ pris. Da virksomheden havde under 1 000 arbejdsdagere, er denne finansielle støtte fra THA/BvS til TGI omfattet af THA-støtteordning E 15/92. Der er således tale om en eksisterende støtte, som ikke igen behøver at blive vurderet som led i denne procedure.

5.2.2. Bidrag fra THA/BvS i forbindelse med »asset deal 2« (aftale af 11. december 1995)

- (90) Foranstaltningerne i forbindelse med »asset deal 2« var omfattet af THA-støtteordning N 768/94 ⁽¹⁰⁾. Da det havde været den billigste løsning at lukke virksomheden, og staten alligevel besluttede at privatisere den ved hjælp af statsstøtte, opstod der herved for staten omkostninger

på 6 500 000 DEM. Da virksomheden havde under 250 medarbejdere, er denne finansielle støtte fra THA/BvS til TGI omfattet af THA-støtteordning N 768/94. Der er således tale om en eksisterende støtte, som ikke igen behøver at blive vurderet som led i denne procedure.

5.2.3. Investeringslån fra KfW i forbindelse med »asset deal 1«

- (91) KfW ydede tre lån på i alt 17 100 000 DEM angiveligt på grundlag af støtteordninger, som allerede tidligere var blevet godkendt af Kommissionen.
- (92) Det første lån på 10 000 000 DEM blev ydet på grundlag af et »KfW-Mittelstandsprogramm«, det andet lån på 5 100 000 DEM på grundlag af et »KfW-Mittelstands-Arbeitsplatzförderungsprogramm EU«. Ifølge de oplysninger, som Tyskland har fremsendt, blev begge lån ydet på markedsvilkår med en rente, der lå over referencesatsen. Da virksomheden ikke var kriseramet på tidspunktet for disse foranstaltninger, når Kommissionen frem til, at der i denne forbindelse ikke er tale om statsstøtte.

- (93) Det tredje lån på 2 000 000 DEM blev stillet til rådighed på grundlag af et »ERP-Aufbauprogramm«, en støtteordning, som tidligere var blevet godkendt af Kommissionen ⁽¹¹⁾. Dette lån opfylder betingelserne i den støtteordning, på grundlag af hvilken det angiveligt blev ydet, og er derfor rent faktisk omfattet af ordningen. Der er således tale om en eksisterende støtte, som ikke igen behøver at blive vurderet som led i denne procedure.

5.2.4. Investeringsstilskud og investeringspræmier

- (94) I forbindelse med »asset deal 1« modtog TGI investeringsstilskud på 6 750 000 DEM på grundlag af forbundsstatens og delstaternes 23. fælles rammeplan for forbedring af de regionale erhvervsstrukturer, en støtteordning, der er godkendt af Kommissionen ⁽¹²⁾. Disse tilskud opfylder betingelserne i den støtteordning, som Kommissionen har godkendt, og på grundlag af hvilken de angiveligt blev ydet. De betragtes derfor som eksisterende støtte.

⁽¹¹⁾ N 562/c/94, SG(94) D/17293 af 1.12.1994.

⁽¹²⁾ »23. Rahmenplan der Gemeinschaftsaufgabe zur Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur«. Foranstaltningerne i dette program udgør regional investeringsstøtte i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 1, og er på baggrund af undtagelsen i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), godkendt af Kommissionen (N 157/94, SG(94) D/11038 af 1.8.1994).

⁽⁸⁾ EFT L 107 af 30.4.1996, s. 4.

⁽⁹⁾ THA-ordning E 15/92, SG(92) D/17613 af 8.12.1992.

⁽¹⁰⁾ THA-ordning N 768/94, SG(95) D/1062 af 1.2.1995.

(95) I forbindelse med begge »asset deals« blev der ydet investeringspræmier på 1 575 000 DEM. Endvidere modtog TGI uden for disse »asset deals« i 1996 investeringspræmier på 876 000 DEM og i 1997 præmier på 748 000 DEM. Alle betalinger blev foretaget på grundlag af Investitionszulagengesetz, en regionalstøtteordning, der er godkendt af Kommissionen ⁽¹³⁾. På grundlag af de fremsendte oplysninger når Kommissionen frem til, at investeringspræmierne opfylder betingelserne i den støtteordning, på grundlag af hvilken de angiveligt blev ydet, og således rent faktisk er omfattet af ordningen. De betragtes derfor som eksisterende støtte.

(96) Den eksisterende støtte behøver ikke igen at blive vurderet som led i denne procedure, men der skal tages hensyn hertil ved vurderingen af støttens proportionalitet.

5.2.5. Afkald på betaling af 4 000 000 DEM af købsprisen

(97) Afkaldet på 4 000 000 DEM af købsprisen var genstand for undersøgelsesprocedure C 19/2000. En endelig negativ beslutning blev truffet den 12. juni 2001 ⁽¹⁴⁾. Derfor bliver fordringsafkaldet ikke igen vurderet som led i denne procedure.

(98) Tyskland havde gjort gældende, at fordringsafkaldet ikke udgør statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1, men svarer til den adfærd, som en privat kreditor ville udvise. I økonomisk henseende var afkaldet mere fordelagtigt for BvS end at fastholde kravet om betaling af den fulde købspris.

(99) Kommissionen var imidlertid af den opfattelse, at fordringsafkaldet udgør statsstøtte og ikke er foreneligt med fællesmarkedet. Støttemodtageren har anlagt sag ved De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans vedrørende denne beslutning.

5.2.6. Omdannelse af sikkerhedsstillelser for 1 800 000 DEM af købsprisen og betalingshenstand

(100) Som led i den fælles aktion indvilgede BvS i at omdanne bankgarantien på 1 800 000 DEM i forbindelse med »asset deal 1« til et efterstillet ejerpant. Der blev ligeledes givet henstand med tilbagebetalingen af den resterende købspris, og den er i mellemtiden planlagt fra 2003. Kommissionen indledte den formelle undersøgelsesprocedure, da den formodede, at disse foranstaltninger giver

virksomheden fordele, som en privat kreditor sandsynligvis ikke havde indrømmet en kriseramts virksomhed, og at disse foranstaltninger således udgør statsstøtte.

(101) Kommissionen fastholder, at BvS er et direktorat, der som sin forgænger, Treuhandanstalt, har til opgave at privatisere statsvirksomheder i Østtyskland. BvS er en del af forbundsadministrationens struktur og er ansvarlig over for denne. Derfor skal de foranstaltninger, som BvS har truffet, henføres til staten.

(102) Sikkerheden i form af et efterstillet ejerpant har lavere værdi end bankgarantien. En bankgaranti er forbundet med en ringe risiko. I tilfælde af insolvens havde det været muligt at inddrive den samlede købspris på 1,8 mio. DEM. Ejerpantet er efterstillet i forhold til bankernes krav med højere prioritet. Som anført af Tyskland i et brev af 29. oktober 1999, som blev fremsendt i forbindelse med sag C 19/2000, er den økonomiske værdi af dette ejerpant meget lav. På grund af dets efterstillelse efter bankerne kan det forventes, at kun en lille procentdel af kravet kan inddrives i tilfælde af insolvens. Dette skøn blev bekræftet i brevet af 9. oktober 2001. Derfor giver omdannelsen af sikkerhedsstillelserne TGI en fordel, som en privat kreditor ikke havde indrømmet, og udgør således en statsstøtte, som skal vurderes som ad hoc-støtte.

(103) Med hensyn til betalingshenstanden har Tyskland anført, at dette svarer til den adfærd, som en privat kreditor ville udvise, og ikke udgør statsstøtte. Ifølge EF-Domstolens retspraksis må det med henblik på at vurdere, hvorvidt en statslig foranstaltning skal anses for at være støtte, fastlægges, hvorvidt den virksomhed, foranstaltningen er rettet til, opnår en økonomisk fordel, som den ikke ville have opnået under sædvanlige markedsbetingelser ⁽¹⁵⁾.

(104) Den resterende købspris på 1,8 mio. DEM var oprindeligt forfalden i slutningen af 1999. I oktober 2000 indvilgede BvS i at give betalingshenstand. Betalingen er nu planlagt fra 2003 (i tre rater på 600 000 DEM i slutningen af 2003, 2004 og 2005).

(105) Tyskland har gjort gældende, at betalingshenstanden var nødvendig for at genoprette virksomhedens rentabilitet. I modsat fald var virksomheden gået konkurs. På tidspunktet for betalingshenstanden var købsprisen på 1,8 mio. DEM sikret ved et efterstillet ejerpant. Dette ejerpant havde som nævnt en lav økonomisk værdi, og i tilfælde af insolvens ville kun en lille del af de 1,8 mio. DEM være blevet inddrevet.

⁽¹³⁾ »Investitionszulagengesetz« (N 494/A/95, SG(95) D/17154 af 27.12.1995). Foranstaltningerne i denne tyske lov udgør regional investeringsstøtte i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 1, og er på baggrund af undtagelsen i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), godkendt af Kommissionen.

⁽¹⁴⁾ EFT L 62 af 5.3.2002, s. 30.

⁽¹⁵⁾ Dom af 29. april 1999, sag C-342/96, Spanien mod Kommissionen, Sml. 1999 I, s. 2459, præmis 41.

- (106) Efter Kommissionens opfattelse svarer betalingshenstanden til den adfærd, som en privat kreditor ville udvise. Dette underbygges af, at en række private banker har indvilget i at give henstand med deres krav. Betalingshenstanden udgør derfor ikke statsstøtte og er ikke omfattet af anvendelsesområdet for EF-traktatens artikel 87. Dette er ikke i strid med Kommissionens konklusion i den endelige beslutning i forbindelse med sag C 19/2000 med hensyn til, at afkaldet på 4 mio. DEM af købsprisen udgjorde statsstøtte. Et afkald i forbindelse med købsprisen og en betalingshenstand er ikke sammenlignelige foranstaltninger.
- 5.2.7. *TAB-lån på 2 000 000 DEM fra Thüringens konsolideringsfond (februar 1998)*
- (107) Ifølge Tyskland blev dette lån ydet fra Thüringens konsolideringsfond for kriseramte virksomheder, en støtteordning, der er godkendt af Kommissionen ⁽¹⁶⁾. Kommissionen nærede alvorlig tvivl med hensyn til, om lånet rent faktisk var omfattet af støtteordningen og indledte derfor den formelle undersøgelsesprocedure.
- (108) Ved procedurens indledning tvivlede Kommissionen på, at virksomheden var en SMV. Ordningen er imidlertid først og fremmest gældende for SMV. Støtte til en stor virksomhed havde krævet individuel anmeldelse.
- (109) I øvrigt svarer betingelserne i støtteordningen til betingelserne i Fællesskabets rammebestemmelser for støtte til redning og omstrukturering. Som beskrevet nedenfor er disse betingelser ikke opfyldt. Lånet er derfor ikke omfattet af den støtteordning, på grundlag af hvilken det angiveligt blev ydet. Det udgør derfor ny støtte og skal vurderes som ad hoc-støtte.
- (110) Hvis Kommissionen ikke støtter den opfattelse, at lånet er omfattet af støtteordningen, har Tyskland anført, at lånet ikke udgør støtte. For det første er lånet blevet ydet på markedsvilkår. Ifølge de foreliggende oplysninger blev lånet ydet med en rentesats på 8,2 %. Det sikres ved et ejerpant i grunden i forbindelse med den fjerde produktionslinje og en selvskyldnerkaution fra hr. Geiß, virksomhedens ejer.
- (111) Kommissionen bemærker, at Thüringer Aufbaubank er en offentligretlig institution under delstaten Thüringen. Thüringer Aufbaubank kontrolleres af delstaten Thüringen, som indestår 100 % for aktiviteterne. Derfor skal foranstaltningen henføres til staten. Kommissionen bemærker endvidere, at lånet blev ydet i henhold til et godkendt støtteprogram for kriseramte virksomheder.
- (112) Lånet blev ydet af TAB i december 1998, dvs. på et tidspunkt, hvor virksomheden havde alvorlige finansielle problemer. Efter Kommissionens opfattelse havde en privat investor ikke ydet virksomheden et lån under disse betingelser, hvorfor lånet udgør statsstøtte.
- (113) Alternativt har Tyskland anført, at TAB-lånet ikke udgør statsstøtte, da det skal betragtes som kompensation fra delstaten Thüringen for nedrivningen af det gamle mengekammer. Bygningen blev anvendt i forbindelse med driften af den fjerde produktionslinje. Nedrivningen medførte, at virksomheden var nødt til at udvide en anden bygning og opføre en forbindelsesbro. I den forbindelse opstod der omkostninger på 2 mio. DEM.
- (114) Der blev ikke fremlagt nogen ekspertrapport eller dokumentation, hvoraf det fremgår, at der som følge af nedrivningen af bygningen er opstået yderligere omkostninger på 2 mio. DEM for virksomheden. Tyskland og virksomheden har anført, at forbindelsen mellem lånet og den skade, der er opstået for TGI, fremgår af, at det er fastsat i låneaftalen, at lånet skal anvendes til at finansiere investeringerne som led i istandsættelsen af bygningen i forbindelse med den fjerde produktionslinje. Dette beviser imidlertid ikke, at lånet udgør en kompensation.
- (115) Hvis der er opstået yderligere omkostninger på 2 mio. DEM for virksomheden, og der skulle ydes kompensation for disse, skulle virksomheden under alle omstændigheder have modtaget et tilskud på 2 mio. DEM og ikke et lån på 2 mio. DEM. Dette viser, at Tysklands påstand er ubegrundet.
- (116) Kommissionen når derfor til den konklusion, at TAB-lånet på 2 mio. DEM udgør statsstøtte og skal vurderes som ad hoc-støtte.

5.3. Undtagelsesbestemmelsen i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c)

- (117) TAB-lånet på 2 mio. DEM samt omdannelsen af sikkerhedsstillelser skal af Kommissionen vurderes som ad hoc-støtte. EF-traktatens artikel 87, stk. 2 og 3, fastsætter undtagelser fra princippet om statsstøttes principielle uforenelighed i henhold til artikel 87, stk. 1.
- (118) Undtagelserne i EF-traktatens artikel 87, stk. 2, finder ikke anvendelse i det foreliggende tilfælde, da der hverken er tale om støtte af social karakter til enkelte forbrugere eller om støtte, hvis formål er at råde bod på ska-

⁽¹⁶⁾ NN 74/95, SG(96) D/1946 af 6.2.1996.

der, der er forårsaget af naturkatastrofer eller af andre usædvanlige begivenheder, eller om støtteforanstaltninger for økonomien i visse af Forbundsrepublikken Tysklands områder, som er påvirket af Tysklands deling.

- (119) I EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a) og c), er der fastsat yderligere undtagelser. Da støttens formål ikke er regionaludvikling, men derimod genoprettelsen af en kriseramte virksomheds rentabilitet på længere sigt, er det kun undtagelserne i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), der finder anvendelse. I henhold hertil kan støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgræne eller økonomiske regioner, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse, være forenelig med fællesmarkedet. Til vurderingen af statsstøtte til redning og omstrukturering har Kommissionen fastlagt relevante rammebestemmelser. Kommissionen når frem til, at ingen af de øvrige rammebestemmelser, f.eks. vedrørende støtte til forskning og udvikling, støtte til miljøbeskyttelse, støtte til små og mellemstore virksomheder eller beskæftigelses- og uddannelsesstøtte, finder anvendelse i det foreliggende tilfælde.
- (120) Da støtten ifølge de foreliggende oplysninger blev ydet inden den 30. april 2000, finder Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder fra 1994⁽¹⁷⁾ («rammebestemmelserne») anvendelse⁽¹⁸⁾.
- (121) Ifølge rammebestemmelsernes afsnit 2.1 skyldes den finansielle svækkelse af virksomheder, der modtager hjælp til omstrukturering, ofte dårlige hidtidige driftsresultater og dystre fremtidsudsigter. De typiske symptomer er ofte faldende indtjeningsevne eller voksende underskud, faldende omsætning, voksende lagerbeholdninger, overkapacitet, forringet cashflow, øget rente- og afdragsbyrde og lav nettoformue.
- (122) På grundlag af de fremsendte oplysninger når Kommissionen frem til, at virksomheden var kriseramte på tidspunktet for støttens tildeling. Virksomheden havde kontinuerligt tab og opnåede ikke et tilstrækkeligt cashflow til at kunne gennemføre de nødvendige investeringer. Desuden var virksomhedens egenkapital blevet væsentligt mindre.

⁽¹⁷⁾ EFT C 368 af 23.12.1994, s. 12.

⁽¹⁸⁾ I afsnit 7.5 i rammebestemmelserne fra 1999 hedder det: «Kommissionen vil undersøge (...) rednings- og omstrukturingsstøtte, der er ydet uden Kommissionens godkendelse (...), på grundlag af de rammebestemmelser, der gælder på tidspunktet for støttens ydelse» (EFT C 288 af 9.10.1999, s. 2).

- (123) Tyskland har fremført det argument, at støtten bør godkendes, da TGI's konkurrent Schott opnår en monopolstilling i visse markedssegmenter og styrker sin dominerende stilling i andre markedssegmenter, såfremt TGI udtræder af markedet. Det forhold, at lukningen af en virksomhed medfører, at dens konkurrent får en stærkere stilling på markedet, eller styrker en dominerende stilling, kan imidlertid ikke være det afgørende kriterium for godkendelsen af en omstrukturingsstøtte, hvis de relevante betingelser ikke er opfyldt.

Genoprettelse af rentabiliteten

- (124) Det er en betingelse for tildeling af omstrukturingsstøtte, at der foreligger en gennemførlig, sammenhængende og omfattende omstrukturingsplan, som inden for et rimeligt tidsrum og på grundlag af en realistisk vurdering kan genoprette virksomhedens rentabilitet på længere sigt.
- (125) Tyskland fremsendte om omstrukturingsplan for perioden 1998-2000 samt en prognose for virksomhedens omsætning og driftsresultat i denne periode. Virksomhedens rentabilitet skulle være genoprettet i 1999.
- (126) Omstrukturingsplanen var baseret på, at en ny investor ville bidrage med 3 850 000 DEM. Hermed ville en væsentlig del af de investeringsomkostninger, der fremgik af omstrukturingsplanen, være dækket. Det var imidlertid ikke muligt at finde en sådan privat investor inden for en rimelig periode. Finansieringen af foranstaltningerne var derfor ikke sikret.
- (127) Da der manglende et sådant eksternt bidrag, viste omstrukturingsplanen sig at være urealistisk og ikke egnet til at genoprette virksomhedens rentabilitet på længere sigt. Selv om rentabiliteten ifølge omstrukturingsplanen skulle være genoprettet i 1999, havde virksomheden fortsat tab.
- (128) Tyskland har anført, at Kommissionen ikke har taget hensyn til en ekspertrapport fra november 2000, hvori virksomhedens økonomiske situation vurderes gunstigt. Det hedder i rapporten, at virksomhedens indtjenings-situation udvikler sig positivt i perioden 1997-2002. Det fremgår imidlertid også af rapporten, at dette er betinget af, at der foretages investeringer på 11,5 mio. DEM. I 2000 kunne der kun gennemføres investeringer på 1 mio. DEM. Virksomhedens likviditetssituation er alvorlig. Foruden de finansielle midler til investeringer på 11,5 mio. DEM skal TGI også tilbagebetale lån til et beløb af [...] DEM. Efter ekspertens skøn kan virksomheden ikke gennemføre finansieringen ved egen kraft. For at sikre virksomhedens rentabilitet er der behov for yderligere statsstøtte eller afkald på eksisterende krav.

- (129) I modsætning til Tysklands påstande fremgår det ikke af rapporten, at virksomheden er kommet på fode igen; tværtimod konstateres det, at virksomheden stadig har alvorlige problemer, og at rentabiliteten på længere sigt ikke er sikret.
- (130) Som det fremgår af en efterfølgende vurdering, blev den oprindelige omstrukturingsplan kun gennemført delvist. Ved udgangen af 2000 var istandsættelsen af de fire produktionslinjer, der er nødvendige for at genoprette virksomhedens rentabilitet på længere sigt, endnu ikke afsluttet. I 2001 var den første, tredje og fjerde produktionslinje blevet istandsat. Den anden produktionslinje har været midlertidigt lukket siden midten af 2000.
- (131) En anden rapport, som blev udarbejdet i forbindelse med sag T-198/01, blev fremlagt som led i den igangværende undersøgelsesprocedure. Efter Tysklands opfattelse fremgår det af denne, at virksomheden har undergået en positiv økonomisk og social udvikling. Rapporten er imidlertid baseret på betydeligt lavere investeringer end fastsat i den oprindelige investeringsplan. I oktober 2001 måtte virksomheden fortsat tilbagebetale gæld på ca. [...] * DEM, ikke medregnet købsprisen på 4 mio. DEM, hvor Kommissionen havde truffet en negativ beslutning med hensyn til afkaldet herpå. Desuden konstateres det, at likviditetssituationen formentlig fortsat vil være vanskelig også i 2001 og 2002.
- (132) Tyskland fremsendte en alternativ plan fra april 2001 for finansieringen af omstrukturingsforanstaltningerne, hvori der tages højde for, at det ikke var muligt at finde en ny privat investor indtil dette tidspunkt. Ifølge denne plan skal moderniseringen af den anden produktionslinje udsættes. Endvidere er den baseret på, at lønudbetalingen til medarbejderne udskydes, og at der på mellem-lang sigt gives henstand med afdrag på lån, således at det er muligt at finansiere de vigtigste investeringsforanstaltninger. Desuden nedsættes de samlede investeringer i forhold til den oprindelige omstrukturingsplan. Tyskland har gjort gældende, at denne alternative plan var i stand til at genoprette virksomhedens rentabilitet på længere sigt.
- (133) I sit seneste brev har Tyskland imidlertid anført, at henstanden med betalingen af lønninger og julegratiale, henstanden med afdrag på banklån samt afkaldet på julegratiale, som indgår i den alternative finansieringsplan, var nødvendige for at sikre virksomhedens overlevelse, indtil der blev indgået en aftale med en ny investor. Til sikring af virksomhedens rentabilitet på længere sigt er afkaldet på 4 mio. DEM af købsprisen samt bidraget fra en ny investor nødvendige for at give TGI et solidt finansielt grundlag og en tilstrækkelig egenkapital.
- Kommissionen når derfor til den konklusion, at den alternative finansieringsplan klart ikke var i stand til at genoprette virksomhedens rentabilitet på længere sigt.
- (134) Kommissionen konstaterer, at forhandlingerne med [...] * investorgruppen ifølge de seneste oplysninger ikke er resulteret i en aftale, og at denne gruppe ikke vil investere i virksomheden.
- (135) Ved brev af 15. marts 2002 meddelte Tyskland, at der var fundet en ny privat investor, og at forhandlingerne med den nye investor var afsluttet. Mellem den nye investor og virksomhedens to ejere, hr. og fru Geiß, var der undertegnet en bindende aftale. Den nye investor vil forhøje virksomhedens egenkapital med [...] * EUR til [...] * EUR og overtage en [...] * kapitalandel ([...] * %). Endvidere vil den nye investor tilføre TGI [...] * EUR, som skal indgå i kapitalreserven.
- (136) Da der blev fundet en ny investor, har Tyskland gjort gældende, at argumentet om, at omstrukturingsplanen ikke er gennemførlig, ikke længere er holdbart. Støtten kan derfor godkendes. Der kan ikke fremføres det argument, at den tidsmæssige forbindelse mangler. Den oprindelige omstrukturingsplan, som efter Tysklands opfattelse har været sammenhængende siden begyndelsen og kun kunne gennemføres delvist på grund af, at der ikke var fundet en investor, kan nu gennemføres i ændret form.
- (137) Det kan konstateres, at støtten blev bevilget i februar 1998 og udbetalt i november 1998. I henhold til rambestemmelserne for støtte til redning og omstrukturering skal omstrukturingsplanen inden for et rimeligt tidsrum gøre virksomheden sund og rentabel på længere sigt; derfor skal omstrukturingsstøtten være betinget af et bæredygtigt omstrukturingsprogram, som skal forelægges Kommissionen i alle detaljer. Virksomhedens konkurrenceevne skal også genoprettes inden for en rimelig tidsfrist. Normalt skal omstrukturingsplanen udarbejdes, inden støtten ydes.
- (138) Den oprindelige omstrukturingsplan var på intet tidspunkt realistisk. Fremlægger Tyskland nu en justeret omstrukturingsplan, som omfatter bidraget fra en ny privat investor, er der tale om en ny omstrukturingsplan og en ny omstrukturingsperiode. Der er ingen forbindelse mellem de støtteforanstaltninger, der blev bevilget i 1998, og en omstrukturingsplan med deltagelse af en ny investor, som fremlægges over tre år senere. Da TGI som led i den igangværende retssag vedrørende beslutningen i sag C 19/2000 har gjort gældende, at virksomheden havde alvorlige likviditetsproblemer, er det klart, at TAB-lånet allerede er blevet udnyttet. Tysklands argument kan derfor ikke accepteres.

(139) Kommissionen noterer sig desuden, at den nye private investors engagement ikke er betingelsesløst, men afhænger af opretholdelsen af det afkald i forbindelse med købsprisen, der var genstand for en negativ beslutning fra Kommissionens side. Dette konstateres eksplicit i de oplysninger, som Tyskland har fremlagt. Tyskland skriver, at investoren gør sit engagement betinget af, at Kommissionen godkender BvS' afkald i forbindelse med købsprisen. Opretholdelsen af afkaldet i forbindelse med købsprisen er forretningsgrundlaget for investeringen.

(140) Afkaldet i forbindelse med købsprisen blev imidlertid af Kommissionen i beslutningen af 12. juni 2001 betragtet som ulovlig og uforenelig støtte. Kommissionen betragter denne beslutning som retmæssig og ser ingen grund til at ophæve den. Det forhold, at gennemførelsen af artiklen vedrørende tilbagesøgningen blev udsat som følge af afgørelsen fra Førsteinstansrettens præsident den 4. april 2002, berører ikke den formodning for lovligheden af beslutningen, som gælder for enhver fællesskabsforanstaltning. Derfor kan der ikke tages hensyn til det bidrag fra en ny privat investor, der er bebudet.

(141) Under hensyntagen til disse betragtninger kan Kommissionen ikke konkludere, at der forelå en omstrukturingsplan, som var i stand til inden for et rimeligt tidsrum at gøre virksomheden sund og rentabel på længere sigt. Rentabilitetskriteriet er derfor ikke opfyldt.

Konkurrencefordrejende virkninger

(142) Omstrukturingsplanen skal indeholde foranstaltninger for i videst muligt omfang at opveje eventuelle skadelige virkninger på konkurrenterne; i modsat fald vil støtten være i strid med den fælles interesse og ikke være omfattet af undtagelsen i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c).

(143) Hvis en objektiv vurdering af efterspørgsels- og udbudssituationen viser, at der er strukturel overkapacitet på det relevante marked i Fællesskabet, hvor støttemodtageren udøver sin virksomhed, skal omstrukturingsplanen yde et i forhold til den modtagne støtte rimeligt bidrag til omstruktureringen af den pågældende branche gennem en definitiv nedskæring eller nedlukning af kapacitet.

(144) Tyskland har anført, at TGI i fremtiden hverken vil nedskære eller øge sin produktionskapacitet.

(145) I sine bemærkninger til procedures indledning anførte en konkurrent til TGI, at der er strukturel overkapacitet på nogle produktmarkeder, hvor TGI er aktiv. Som det imidlertid blev beskrevet i betragtning 40 og 41, synes der ifølge de foreliggende oplysninger ikke at være over-

kapacitet på det samlede marked. Desuden overtog TGI kun fire af IGW's 12 produktionslinjer, hvorfor der fandt en produktionsnedskæring sted.

Støtte i forhold til omstrukturingsomkostninger og -fordele

(146) Støttens størrelse og intensitet skal være begrænset til det for omstruktureringen strengt nødvendige minimum og stå i forhold til de fordele, der forventes fra Fællesskabets synspunkt. Investoren vil derfor skulle yde et betydeligt bidrag til omstrukturingsplanen af egne midler eller gennem finansiering udefra. Desuden skal støtten ydes på en sådan måde, at virksomheden ikke modtager overskydende likviditet, som kan anvendes til aggressive og markedsfordrejende aktiviteter på aktivitetsområder uden tilknytning til strukturomlægningen.

(147) Tyskland betragter medarbejdernes afkald på julegratiale i 1997 som et investorbidrag. Dette kan ganske vist betragtes som et betydeligt bidrag fra medarbejderne til virksomhedens omstrukturering, men kan ikke anses som et investorbidrag, da dette ikke er forbundet med nogen risiko for investoren. Det samme gælder for udsættelsen af betalingen af lønninger og julegratiale, som Tyskland i sit seneste brev betragter som et bidrag fra en privat investor. Disse betalinger blev også kun udsat. De udgør derfor kun en midlertidig omkostningsreduktion for virksomheden.

(148) Desuden anser Tyskland nedsættelsen af direktørens vederlag (dvs. virksomhedens hovedanpartshaver) på [...] * DEM som et investorbidrag. Denne foranstaltning udgør imidlertid en omkostningsreduktion for virksomheden og kan ikke betragtes som ejerens bidrag til finansieringen af omstruktureringen. Dette støttes af, at denne foranstaltning ikke indgik i omstrukturingsplanen. Da direktøren også som ejer kontrollerer virksomheden, kan han desuden selv fastsætte sit eget lønniveau og dermed størrelsen af enhver reduktion, således at en sådan reduktion ikke svarer til et bidrag, der kan kontrolleres. Nedsættelsen af direktørens vederlag kan derfor ikke betragtes som investors bidrag af egne midler.

(149) Tyskland har fremført det argument, at henstanden med afdrag på lånene fra en privat bank (Commerzbank) udgør investors bidrag af egne midler. Denne henstand reducerer imidlertid kun midlertidigt virksomhedens omkostninger. Den kan derfor ikke betragtes som investors bidrag af egne midler.

(150) Endvidere betragter Tyskland et cashflow på [...] * DEM som et investorbidrag. Kommissionen kan ikke anerkende denne selvfinansiering som en del af bidraget fra

investoren, da den i vidt omfang direkte eller indirekte er blevet muliggjort ved hjælp af støtteforanstaltninger. Selv om behovet for finansielle midler til virksomhedens omstrukturering derved kunne blive mindre, kan Kommissionen ikke betragte dette cashflow som en del af investorbidraget. I øvrigt har Tyskland ikke oplyst, hvornår dette cashflow blev opnået, eller om det først skal opnås.

- (151) Tyskland har anført, at selvskyldnerkautionen fra virksomhedens ejer, hr. Geiß, i forbindelse med TAB-lånet på 2 mio. DEM udgør en del af den private investors bidrag. Lånet stilles imidlertid til rådighed ved hjælp af offentlige midler, hvorfor det er tvivlsomt, om det kan betragtes som investors bidrag af egne midler. Desuden er TAB-lånet samtidig sikret ved et ejerpant på 2 mio. DEM i grunden i forbindelse med den fjerde produktionslinje. Hr. Geiß påtager sig derfor ikke den samlede risiko, og værdien af hans garanti må betragtes som betydeligt lavere end angivet af Tyskland.
- (152) Selv hvis Kommissionen anerkender hr. Geiß' garanti som investors bidrag af egne midler, udgør det samlede bidrag af egne midler under 10 % af omstrukturingsomkostningerne. I overensstemmelse med Kommissionens normale praksis er dette ikke tilstrækkeligt. Af de anførte grunde er det bebudede bidrag fra en ny privat investor ikke betingelsesløst og kan derfor ikke tages i betragtning.
- (153) Kommissionen når derfor til den konklusion, at der ikke foreligger et betydeligt bidrag fra en privat investor som omhandlet i rammebestemmelserne. Kriteriet om støtens proportionalitet er derfor ikke opfyldt.

Fuldstændig gennemførelse af omstrukturingsplanen

- (154) Virksomheden skal gennemføre omstrukturingsplanen fuldstændigt. Den foreliggende omstrukturingsplan indeholder en manglende finansiering, da det ikke har været muligt at finde en ny investor. Da investorbidraget imidlertid er væsentligt for omstrukturingsplanens gennemførelse, navnlig for gennemførelsen af de ubetingede nødvendige investeringer, blev omstrukturingsplanen kun gennemført delvist.

6. KONKLUSIONER

- (155) Kommissionen konstaterer, at omdannelsen af sikkerhedsstillelser udgør statsstøtte. Endvidere konstaterer Kommissionen, at TAB-lånet fra Thüringens konsolideringsfond ikke er omfattet af den støtteordning, på grundlag af hvilken det angiveligt blev ydet, og udgør statsstøtte. I øvrigt har Tyskland gennemført støtten i strid med EF-traktatens artikel 88, stk. 3.

- (156) Foranstaltningerne opfylder ikke de kriterier, der er fastsat i rammebestemmelserne, og er derfor ikke forenelige med fællesmarkedet i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c). Den fremlagte omstrukturingsplan er ikke realistisk med hensyn til genoprettelsen af virksomhedens rentabilitet, og investors bidrag af egne midler mangler. Derfor opfordrer Kommissionen Tyskland til at tilbagesøge støtten fra støttemodtageren —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den statsstøtte, som Tyskland har ydet til Technische Glaswerke Ilmenau GmbH, i form af en omdannelse af sikkerhedsstillelser for 1 800 000 DEM (914 109 EUR) af købsprisen og et lån på 2 000 000 DEM (1 015 677 EUR) fra Thüringer Aufbaubank er uforenelig med fællesmarkedet.

Artikel 2

1. Tyskland træffer alle nødvendige foranstaltninger for at tilbagesøge den i artikel 1 omhandlede støtte, som allerede er ulovligt udbetalt til støttemodtageren.

2. Tilbagesøgningen skal ske uophørligt og i overensstemmelse med national lovgivning, hvis denne giver mulighed for at efterkomme beslutningen hurtigt og effektivt. Den støtte, der skal tilbagebetales, pålægges renter fra det tidspunkt, den blev udbetalt til støttemodtageren, og indtil den er blevet tilbagebetalt. Renterne beregnes på basis af den referencesats, der anvendes til at beregne subventionsækvivalenten for regionalstøtte.

Artikel 3

Tyskland underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 2. oktober 2002.

På Kommissionens vegne

Mario MONTI

Medlem af Kommissionen